CERCLE D'ESTUDIS HISTÒRICS I SOCIALS GUILLEM OLIVER

kessE

EL PLA CULTURAL DE TARRAGONA

* Present, futur i problemes de la cultura a Tarragona
* Qüestionari a les forces polítiques municipals

2,50€ desembre2005 núm. 39

PUBLICACIONS DEL CERCLE
D'ESTUDIS HISTÒRICS I SOCIALS GUILLEM OLIVER
DEL CAMP DE TARRAGONA

I
Franquisme a les comarques tarragonines
Jordi Piqué Padró (coord.), 1993

II
La ciutat de Tarragona a l'època de la dictadura de Primo de Rivera: aspectes de la vida urbana
Carme Gómez Cruz, 1994

III
La població de Tarragona al segle XVII
Roser Lozano Díaz, 1995

IV
La província de Tarragona durant el Franquisme (1939-1976). Política, societat i cultura
Josep Sànchez Cervelló (coord.), 1996

V
Tàrraco: mitologia i cultura religiosa
Maria Antònia Ferrer Bosch, 1997

VI
Les muralles de Tarragona. Defenses i fortificacions de la ciutat (segles II *aC*-XX *dC)*
Joan Menchon Bes & Jaume Massó Carballido, 1998

VII
Guerra civil a les comarques tarragonines (1936-1939)
Jordi Piqué Padró & Josep Sànchez Cervelló (coords.), 1999

VIII
Rics i poderosos, però no tant. La noblesa a Tarragona i comarca al segle XVIII
Salvador J. Rovira Gómez, 2000

IX
La taula de canvi i de dipòsits de Tarragona i la ciutat del seu temps (1584-1749)
Josep Maria Recasens i Comes, 2001

X
La història dels altres: Exclusió social i marginació a les comarques tarragonines (segle XIII-XX*)*
Daniel Piñol Alabart (coord.), 2002

XI
De l'erudit al turista. Inici de la projecció del patrimoni artístic i cultural de Tarragona (1834-1933)
Elena de Ortueta hilberath, 2003

CERCLE D'ESTUDIS HISTÒRICS I SOCIALS «GUILLEM OLIVER» DEL CAMP DE TARRAGONA

Rambla Vella, 30
43003 Tarragona
tel. 97 25 15 10

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

DADES PERSONALS

COGNOMS.. NOM ....

ADREÇA .... CODI POSTAL.................... POBLACIÓ .... TELÈFON ....

DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

BANC/CAIXA ....

QUOTA ANUAL
2.500 PTA

ENTITAT ☐☐☐☐ OFICINA ☐☐☐☐ CONTROL ☐☐ NÚM. COMPTE ☐☐☐☐☐☐☐☐☐☐

US PREGO QUE FINS A NOVA ORDRE CARREGUEU AL C/C O LLIBRETA INDICADA ELS REBUTS QUE US PRESENTARÀ EL CERCLE D'ESTUDIS HISTÒRICS I SOCIALS «GUILLEM OLIVER»EN CONCEPTE DE SUBSCRIPCIÓ.

TARRAGONA .... DE.................................DE .... (SIGNATURA)

Distribució: Arc de Berà, tel. 977 773 402

FOTO COBERTA i AQUESTA PÀGINA
Representació de l'obra teatral *Cansament* a càrrec de la Companyia PRIMATS, a la Sala Magatzem de la Cooperativa Obrera de Tarragona el 3 de juny de 2006

kessE

AnyXII. Tercèra època. Número 39
Tarragona, desembre 2005

Editat amb conveni amb l'Ajuntament de Tarragona

Amb la col·laboració de la Diputació de Tarragona

Edició
CEHS Guillem Oliver del Camp de Tarragona
Rambla Vella, 30
43003 Tarragona
Tel. 977 25 10 10

Direcció
Laia Colomer i Jordi Piqué

Secretària
M. Rosa Gutiérrez

Consell de redacció
Ivan Favà, Lluís Balart

Maquetació
Jaume Llambrich

Col·laboren en aquest número
Marta Borrego, Joan Cavallé, Antoni Laporte, M. Teresa Miró i Alaix, Nei Torrell, Lluís Vives, i tots els Grups Municipals de l'Ajuntament de Tarragona

Disseny gràfic
Pele Viader Rapp
PIERRE Comunica

Fotografia Coberta i índex
Pele Viader Rapp

Assessorament lingüístic
Alba Gatell

Imprimeix
Gràfiques Arrels
Polígon Francolí, parcel·la 3
43006 Tarragona

Tirada
425 exemplars

Dipòsit legal
T-160-1995

ISSN
1136-7865

Punts de venda
Llibreria La Rambla, llibreria La Capona i Llibreria Lo Raconet (Tarragona)
Llibreria Galatea i Llibreria Gaudí (Reus)

Adreça electrònica
cehsgo@tinet.org

[Els articles publicats expressen només la opinió dels autors.]

eDIToRial

El desembre de 1999 en aquesta revista s'intentava donar alguna resposta a la pregunta: cal un pla cultural? El dossier va sorgir a partir de dos articles publicats consecutivament al suplement Públics –quan aquest encara es publicava amb el diari El Punt–. En el primer Jordi Piqué (Cercle d'Estudis Històrics i Socials Guillem Oliver del Camp de Tarragona) reclamava la necessitat d'un pla cultural i, en el segon, Albert Saludes (Agrupació Fotogràfica de Tarragona) se sumava a la petició i animava a la mobilització. Aquests articles van servir d'excusa al consell de redacció de la revista per demanar als partits polítics amb representació a l'Ajuntament la seva posició respecte a aquest assumpte. A les pàgines del Kesse 30 podeu trobar-hi quin era aleshores el parer de cadascun dels grups municipals sobre el tema i un esborrany del projecte cultural per a la ciutat.

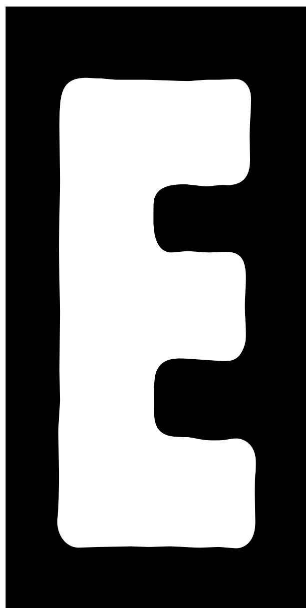
Han passat sis anys i del pla cultural se n'ha sentit a parlar bastant. Pel que se sap, actualment s'han establert les fases del projecte i s'ha contactat amb algunes empreses perquè en facin estudis previs i en siguin responsables de la seva elaboració. Creiem doncs, que és un bon moment per tornar a fer una reflexió sobre la gestió cultural a Tarragona, tal com es va fer l'any 2000. Aquesta vegada però, hem deixat que siguin els i les tècniques culturals locals qui facin una valoració del fet cultural tarragoní, més des de la professió que des de la política. Una valoració des de la vivència directa de la planificació i l'actuació culturals a Tarragona que ens aproximi també al que la ciutadania gaudeix i pateix. Tanmateix, com la realitat de la gestió diària no pot substraure's de les directrius polítiques, hem volgut reforçar o redimensionar les seves veus amb les dels polítics municipals. Hem elaborat un qüestionari que, en base les consideracions professionals, ens completin la realitat cultural tarragonina amb les reflexions i els programaris polítics.

Amb aquest monogràfic, doncs, volem afegir-nos a l'actual deliberació tècnica sobre les claus de la gestió i la realitat culturals de la ciutat. I estendre així, un debat que considerem clau i d'interès ciutadà.

índEx 39

DOSSIER

Antoni Laporte i Marta Borrego, ARTImetria

EL PLA CULTURAL DE TARRAGONA

A l'hora d'emprendre el Pla Cultural, l'Ajuntament de Tarragona està obrint un espai de reflexió i debat al voltant del paper que juga la cultura a la ciutat. El Pla Cultural respon a la següent reflexió: *què pot fer la cultura per millorar la nostra ciutat?* i parteix de la concepció de la cultura com un motor de desenvolupament i de canvi. La cultura és, en si mateixa, un espai de floriment de la creativitat, de trobada de les persones i un element configurador de la identitat d'una comunitat. És, també, un instrument d'educació i de transmissió de valors i formes de vida. Finalment, la cultura proporciona qualitat de vida: ens provoca, ens estimula i ens enriqueix.

Així, doncs, la cultura genera una sèrie d'impactes transversals que incideixen en l'estructuració social, en l'ensenyament i en l'economia d'una comunitat. El Pla Cultural permet desenvolupar estratègies per potenciar aquestes variables. A Tarragona, el desenvolupament del Pla Cultural enfortirà les dinàmiques culturals i garantirà la comunicació i interrelació amb la població.

El punt de partida a l'hora de desenvolupar aquestes estratègies és una diagnosi de Tarragona que identifiqui les fortaleses i les mancances de la ciutat. Aquest dibuix permetrà incidir en els aspectes menys favorables i potenciar-ne els més forts. Tarragona ha esdevingut UNA GRAN METRÒPOLI DEL SUD DE CATALUNYA tant per la seva població –se situa entre les deu ciutats amb més habitants de Catalunya– com per la seva economia –la indústria petroquímica i el port constitueixen dos dels puntals de l'economia catalana. Quant al turisme, però, es troba sovint a l'ombra del turisme de sol i platja de la Costa Daurada i de les ofertes d'entreteniment com Port Aventura. Pel que fa a la cultura, el conjunt romà de Tarragona és Patrimoni de la Humanitat, i, a més, la ciutat té una oferta cultural diversa, en què destaca especialment l'àmbit de la música. Tot i així, ha d'afrontar l'escassa visibilitat d'alguns dels seus equipaments –fins i tot per als mateixos tarragonins– i les dificultats d'atraure cap a la cultura sectors més amplis de la població.

Una de les eines més útils per tal d'avaluar la situació de la cultura a Tarragona és l'*Enquesta d'hàbits culturals* de la població, que es va realitzar durant l'estiu de 2004 com a primera part del procés de desenvolupament del Pla Cultural. L'enquesta ha permès conèixer els hàbits culturals de la població en relació amb el consum en matèria cultural, avaluar l'ús dels equipaments culturals existents al territori i avaluar l'impacte de la política cultural municipal. L'enquesta ha revelat que el barri de residència està molt vinculat al consum cultural dels seus habitants, i que les biblioteques i els centres cívics són els equipaments amb uns usuaris més diversos. També ha posat de manifest la manca de comunicació de l'organització d'alguns actes i d'algunes programacions, i ha permès definir el perfil del públic i del no-públic de la cultura.

La diagnosi de la situació cultural permet orientar els objectius en matèria cultural i crear el marc del Pla Cultural. És a partir de les necessitats i dels objectius del sector cultural que el Pla podrà definir les seves línies estratègiques.

Una de les estratègies fonamentals és generar un marc idoni per estimular la CREATIVITAT a Tarragona. No es tracta simplement de garantir una oferta cultural, sinó d'esperonar el sector en tots els seus àmbits per assegurar l'excel·lència de les produccions culturals: suport a cursos de formació artística, beques i suport a la creació artística –convocatòria de premis, realització d'exposicions d'artistes emergents del territori–, ajudes als sectors alternatius –mitjançant la cessió d'espais o l'ajuda en la difusió–, suport a la producció d'art contemporani. L'Ajuntament

de Tarragona ha de liderar aquest compromís, que generarà un diàleg entre els agents, públics i privats, implicats en la cultura.

Es tracta, per tant, no només d'augmentar el consum i l'accés passiu a la cultura, sinó que Tarragona augmenti les produccions culturals pròpies, tot estimulant l'excel·lència i la inclusió en xarxes i circuits nacionals i internacionals, el que permetrà «exportar» les produccions culturals tarragonines.

El Pla Cultural també és un instrument enfocat a l'EDUCACIÓ. La cultura incideix de manera transversal en l'ensenyament a través de biblioteques, museus i altres equipaments. En aquest sentit, el Pla ha d'afavorir la creació de programes d'activitats a les biblioteques, programes educatius als museus i auditoris i altres programes que es puguin incloure dins dels continguts d'ensenyament obligatori i que donin a conèixer tots els àmbits de la cultura: arts escèniques, arts visuals, música, etc. Cal afavorir les connexions entre els programes escolars i de formació superior i el sector cultural per crear hàbits culturals entre la població més jove i per transmetre uns valors i un sentiment d'identitat.

Precisament la transmissió de la IDENTITAT tarragonina a través de la cultura ha de ser una de les estratègies estructurals del Pla. El sector cultural s'ha de posicionar en l'assumpció d'uns valors que transmetin els elements identitaris de Tarragona –el mar, la música, la festa, el patrimoni romà, etc.– i que potenciïn el sentit de pertinença a una comunitat. Aquest posicionament s'ha de reflectir en la programació cultural, mitjançant la promoció d'artistes autòctons, el tractament de temes d'interès local o la localització d'actes culturals en espais simbòlics de la ciutat.

A la vegada, el posicionament cultural de Tarragona s'ha d'incloure dins la xarxa cultural del TERRITORI i integrar-se de manera coherent i cohesionada en el panorama cultural: el punt de vista a l'hora de programar ha de ser el de l'usuari, i aquest ha de poder accedir a una oferta diversificada i especialitzada. Cal concebre el territori com un espai únic, on les dues ciutats més importants, Reus i Tarragona, tinguin una oferta complementària. És aquest posicionament el que generarà un valor afegit al sector cultural del sud de Catalunya.

La garantia d'èxit del Pla és la PARTICIPACIÓ, tant com a objectiu final –potenciar la participació de la població en la cultura i l'oferta de la ciutat– com a part essencial del procés de desenvolupament del Pla. Per la seva pròpia dinàmica, aquest genera un procés de participació ciutadana i de refle-

Teatre romà de Tarragona.

xió al voltant de la cultura i dels escenaris de futur de la ciutat. El Pla, doncs, s'entén com un procés en dues fases: una primera fase de participació i definició de les necessitats i actuacions que es duran a terme per assolir la missió i els objectius; i una segona fase d'aplicació de les actuacions, que s'estén al llarg del futur i que ha d'incloure un programa d'avaluació de les actuacions. Cal veure el Pla, doncs, no com un projecte intern que proporcionarà pautes de gestió i solucions enginyoses, ni tampoc només com una eina de planificació municipal, sinó com un procés que permet reflexionar i determinar conjuntament entre agents i ciutadania les necessitats i prioritats del sector.

Emprendre el Pla Cultural significa també establir un DIÀLEG constant amb el públic. La fidelització del públic tarragoní implica el desenvolupament d'estratègies de comunicació: promocions d'entrades a actes culturals, una major difusió de literatura promocional i la creació de productes culturals que involucrin els equipaments culturals i l'empresa privada.

El procés de desenvolupament del Pla de Cultura només és possible amb la implicació dels agents culturals i de la societat civil i suposa la creació d'espais de trobada, discussió i reflexió, com ara taules rodones amb la presència d'experts i personalitats reconegudes de la ciutat, la creació d'una pàgina web interactiva o el desenvolupament d'un cicle de conferències. El Pla Cultural no té sentit si és desenvolupat unilateralment per l'administració pública: cal que integri el conjunt de la ciutadania i, per fer-ho, és indispensable que l'Ajuntament motivi i fomenti la participació de tota la societat, especialment la de les associacions i entitats.

La col·laboració i la creació d'una DINÀMICA PÚBLIC-PRIVAT és una de les línies estratègiques del Pla. L'assumpció d'una realitat en què agents públics i privats col·laborin cada vegada més a un mateix nivell significarà l'establiment d'una nova política cultural, que es traduirà en la col·laboració entre equipaments i empreses de visites guiades, entre Ajuntament i empreses de gestió i producció d'espectacles, entre espais públics i espais privats.

Finalment, el Pla ha de desenvolupar pautes respecte al FINANÇAMENT de la cultura. Per fer-ho, és necessari delimitar els nivells de responsabilitat pública i privada en el finançament de les activitats culturals, i implementar programes de patrocini i mecenatge dels projectes culturals, involucrant a caixes d'estalvis i empreses del territori en el finançament d'una part dels concerts, espectacles o esdeveniments populars.

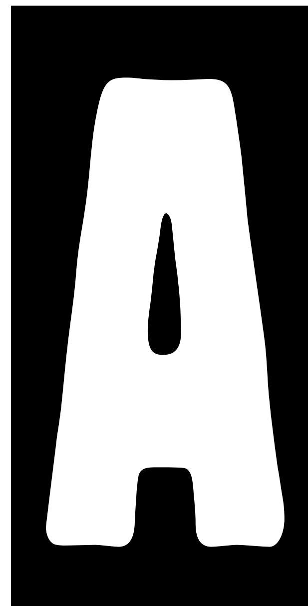
El Pla Cultural de Tarragona enceta, doncs, una nova etapa en la cultura de la ciutat, que obre les portes a un nou diàleg dins del sector i a la generació de dinàmiques que garantiran l'excel·lència de la l'oferta cultural tarragonina.

Plaça del Fòrum de Tarragona.

Nei Torrell

ELS PROBLEMES DE LA CULTURA A TARRAGON

El desembre de 1999 en aquesta revista es publicava un dossier que intentava donar alguna resposta a l'interrogant: cal un pla cultural? El dossier va sorgir a partir de dos articles publicats consecutivament al suplement *Públics* –quan aquest encara es publicava amb el diari *El Punt*–. En el primer, Jordi Piqué (Cercle d'Estudis Històrics i Socials Guillem Oliver del Camp de Tarragona) reclamava la necessitat d'un pla cultural, i en el segon, Albert Saludes (Agrupació Fotogràfica de Tarragona) se sumava a la petició i animava a la mobilització. Aquests articles van servir d'excusa al consell de redacció de la revista per demanar als partits polítics amb representació a l'Ajuntament pel seu posicionament respecte a aquest assumpte. A les pàgines del *Kesse* 30, doncs, hi podeu trobar quin era aleshores el parer de cadascun dels grups municipals sobre el tema i un esbós del projecte cultural per a la ciutat.

Han passat sis anys, del pla cultural se n'ha sentit a parlar bastant i, pel que jo sé, s'han establert les fases del projecte i s'ha contactat amb algunes empreses del ram perquè siguin les responsables de l'elaboració. A hores d'ara només podem fer una cosa: esperar, i una vegada el projecte de pla cultural *aterri* a la societat civil i coneguem el document de treball, en podrem parlar. Tanmateix, crec que l'èxit del pla només serà possible si hi ha una implicació de la societat civil, dels ciutadans, si és un pla que compta amb la gent com a agents i no com a receptors. Bé, ja ho veurem...

Deia que han passat sis anys i ara novament el consell de redacció llença la pregunta i ens demana el nostre parer sobre la situació de la cultura a la ciutat. Suposo que també hi ha la intenció de dinamitzar el debat i per això em trobo fent aquestes quatre ratlles sobre la cultura a la ciutat de Tarragona, en qualitat de president de l'associació cultural Anima't, entitat que gestiona la programació estable de música, cinema i teatre que es coneix sota l'etiqueta de TCC (Tarragona Cultura Contemporània). Així, doncs, cometré l'atreviment d'apuntar algunes idees que només volen conduir a la reflexió per poder millorar l'oferta cultural de Tarragona i el Camp.

El monopoli de l'oferta cultural

Fins a l'arribada dels ajuntaments democràtics bona part de l'oferta lúdica i cultural estava a les mans de la societat civil, que era qui tenia la iniciativa i la finançava, la qual cosa no vol dir que no pogués ser instrumentalitzada pel poder polític. No cal fer gaires esforços per recordar iniciatives privades que des de la ciutadania han esdevinguts *pilars* culturals de la ciutat i que ara poden sobreviure gràcies a les administracions públiques: el Teatre Metropol, la Cooperativa Obrera Tarraconense, la Reial Societat Arqueològica Tarraconense, etc. Les noves administracions, que sorgiren com a conseqüència del canvi de règim que possibilità la mort del dictador, amb els anys han anat capitalitzant l'oferta cultural. Les administracions públiques són amos i senyors de la major part de l'oferta cultural, o bé la financien i la permeten o bé en són els impulsors. La cultura s'ha professionalitzat i funcionaritzat amb tot el negatiu i positiu que això ha significat per a l'oferta cultural. Quan penso en aquest tema sempre em ve al cap un exemple que em sembla que és molt clarivident: Fa alguns anys, quan era l'hora d'organitzar la festa major, qui contractava les orquestres eren o promotors privats o societats recreatives. No eren pas els ajuntaments els que organitzaven aquest tipus d'actes, que com a molt editaven programes de mà per difondre les activitats tot mantenint els elements més estructurals de les festes.

Així, doncs, el ball es feia a la societat o en un espai habilitat per a l'ocasió i es posaven a la venda les llotges, hi havia un servei de bar i es ballava. No cal dir que l'accés no era de franc. L'evolució d'aquests balls de festa major ha estat sorprenent. Per començar, s'ha acabat amb un fet tan *classista* com les llotges i hem passat als preus populars i a les revetlles populars d'accés gratuït. A obsequiar amb begudes alcohòliques els assistents amb les intoxicacions i els aldarulls que comporta, al vermut, al sopar o a l'esmorzar popular segons l'horari festiu de cada lloc. Vaja, que les polítiques de gratuïtat han esdevingut eines de *dinamització cultural* i han acabat per no ser res més que actes de *propaganda*. La situació ha generat una forta inflació en el sector i ha fet desaparèixer pràcticament els promotors privats i, curiosament, ara les mateixes administracions són les que es lamenten que no hi ha indústria. Particularment, penso que amb el canvi hi hem perdut tots. Per a molts pobles els actes de la festa major han esdevingut la principal despesa del pressupost de la regidoria de cultura i així ens va. Aquest exemple em sembla molt il·lustratiu de com pot perjudicar la intervenció de l'administració pública en la cultura.

Cal que les administracions adoptin el principi de subsidiarietat, enlloc de fomentar el neoliberalisme. Em sembla que tots podem estar d'acord amb la protecció de la cultura i la intervenció per corregir les perversions que genera el mercat. Tanmateix, em sembla que les polítiques culturals encara no van gaire en aquesta direcció. La societat civil i els ciutadans han de recuperar el paper protagonista com a impulsors i no només com a consumidors passius.

Coordinació i territori

Organitzar l'oferta cultural en clau local és avui una mica fora de lloc. Les transformacions que està patint el Camp estan modificant l'oferta cultural (les noves tecnologies, el consum domèstic, la revolució dels transports, l'aparició en escena de Salou, Cambrils i Vila-seca, etc.). Cal crear xarxes, sumar esforços. L'oferta cultural pateix d'una manca de coordinació, un paper que crec que han d'assumir les administracions públiques. Un exemple evident és l'actual oferta de festivals de curtmetratges. Actualment hi ha quatre festivals de curts al Camp (la Selva del Camp, Cambrils, Reus i Tarragona). La política cinematogràfica de les administracions públiques al Camp es fonamenta principalment en aquests festivals, els quals tenen una repercussió bàsicament local. I,

per altra banda, no hi ha unes polítiques que reequilibrin el sector cinematogràfic amb formació, protecció de les sales d'exhibició, programacions estables, etc., que serien instruments molt més importants per a la creació de públic i la cultura cinematogràfica que no pas uns esdeveniments efímers com són els festivals amb una modesta projecció exterior. A aquest fet hi podem sumar les projeccions estiuenques i els cicles que fan els ajuntaments i els consells comarcals, que enlloc de potenciar el cinema com a art amb els seus valors culturals sembla que protegeixin les *majors*. Una dada preocupant, a tot l'Alt Camp només hi ha un cinema en actiu, el de Vila-rodona.

A Girona, per posar un exemple en un sentit oposat, ja fa anys que l'ajuntament va salvar el Cinema Modern, ara Cinema Truffaut, que és gestionat pel Col·lectiu de Crítics de Cinema de Girona, amb una programació d'estrena modèlica que ha contribuït a evitar la desertització cultural que pateixen els nuclis urbans i ha situat Girona dins de la xarxa europea de cinemes. Mentrestant a casa nostra cap ciutat del Camp té una sala de projeccions amb unes prestacions tècniques que siguin equiparables a les que ofereixen els cinemes comercials on es pugui protegir el cinema no comercial.

Si ens fixem ara en l'oferta musical de la ciutat de Tarragona, és cert que en aquests moments és destacable i té poc a envejar a d'altres ciutats d'arreu de l'Estat. Mai hi havia hagut tantes sales de concerts ni tants concerts –Anima't només cada temporada en programa més de cent trenta–. Però, també es pateix d'una manca de coordinació dins del sector. Cal que algú assegui a l'entorn de la mateixa taula els programadors, les sales, les administracions, els músics, les escoles, els comerços, els gestors de locals d'assaig, etc., per mirar d'aprofitar al màxim els pocs recursos existents i treballar en objectius comuns evitant solapaments. S'entén que el sector privat vagi per lliure malinterpretant el concepte de competència, però em sembla que en aquest cas l'administració hauria de fer de mitjancera. No s'entén que un concurs públic com el DO (concurs provincial patrocinat per l'Ajuntament de Tarragona) no cerqui línies de col·laboració amb el TCC (programació amb projecció internacional), una plataforma que modestament m'atreveixo a dir que és fonamental per als creadors de la província si s'entén la música contemporània com un fenomen cultural globalitzat. O que l'única discogràfica amb projecció exterior amb bandes que toquen més enllà dels

Actuació de Pastora programada per TCC.

límits provincials, Slow Coloured Records, no rebi cap ajut públic.

Tanmateix, crec que s'han de valorar iniciatives molt interessants com la Primavera Fotogràfica, un esdeveniment biannual que ha aconseguit crear un model de coordinació bastant paradigmàtic. Així, doncs, l'aposta per la coordinació de les activitats existents és una assignatura pendent.

Equipament de referència

Tot i les transformacions que s'estan produint en els hàbits culturals, gràcies a les noves tecnologies, els espais de referència on es produeixin els esdeveniments culturals són necessaris. En aquests moments em sembla inconcebible que les ciutats del Camp no tinguin un equipament cultural públic amb una gestió que faciliti l'accés gratuït, que sigui la referència local pel que fa a l'activitat cultural. Un equipament obert que sigui un punt de trobada per a tots els ciutadans, un punt d'informació cultural i un espai de sociabilitat. On hi hagi la formació que no es troba dins de l'oferta formal (la que dóna títols reconeguts), on la gent pugui organitzar activitats sense traves burocràtiques, on el ciutadà sigui el protagonista, etc. Vaja, un espai motor per a la societat. Un espai que hauria de fer el paper que en el seu moment van fer els ateneus, els quals en la majoria dels casos no han sabut adaptar-se als canvis. Els equipaments públics haurien d'estar vius i haurien de fer conviure l'exhibició, la formació, la creació i les relacions socials. Malauradament en trobem pocs exemples.

Tarragona ha estat capaç de crear una xarxa de centres cívics però no té cap equipament cultural al centre. Quant a equipaments, tenim deficiències importants que cal resoldre, però la solució no és només arquitectònica, és molt més important pensar com s'han de gestionar aquests equipaments –un factor que sovint s'oblida– i què hi volem fer. Sovint es cau en l'error al qual feia referència Joaquin Salinas quan deia: «Els equipaments culturals ara com més grans millor, així es mira més i es veu menys.» L'obertura del Teatre Tarragona a la Rambla pot ser una bona eina complementària al Teatre Metropol i per a la resta d'equipaments públics existents, el gran secret serà la forma de gestionar-lo.

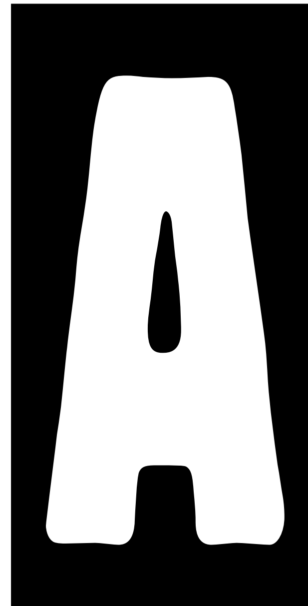
Producció pròpia

Els entesos en gestió cultural acostumen a defensar que una bona política cultural és un triangle equilàter als tres angles del qual hi ha perfectament harmonitzats l'oferta, la producció i la formació. Potser l'estructura del triangle tarragoní és més aviat isòsceles, amb un clar predomini de l'oferta. Així, doncs, la contractació per a l'exhibició és important, però cal que es reequilibri amb l'exportació de productes propis per no tenir un balanç negatiu. Tarragona té un dèficit important que consisteix en una escassa capacitat per crear productes culturals que puguin ser exportables. Dèficit creatiu o de creadors, que només es pot resoldre amb formació i infraestructures accessibles.

El gran problema de la formació i la producció és que els resultats són poc visibles, serveixen poc per a la *propaganda* i no són, en principi, un fenomen de masses. Són el resultat de polítiques culturals que aposten per resultats a mig/llarg termini, un sistema que topa amb les estratègies de la classe política que cerca resultats immediats, però són els únics que possibiliten que l'edifici de la cultura a Tarragona pugui ser sòlid.

Joan Cavallé

CONSIDERACIONS SOBRE EL PRESENT I EL FUTUR DE LA CULTURA A TARRAGON

Aquest article que em demana el Cercle com a aportació al tema del títol em provoca una certa disjuntiva. El faig a títol personal? O el faig com a cap de Gestió Cultural de l'Ajuntament de Tarragona. Ambdós punts de vista tenen problemes i avantatges. Al final he decidit intentar aprofitar els aspectes positius d'ambdós punts de vista i provar d'obviar-ne els negatius. Així, d'una banda, en tant que opinió, aquest article és exclusivament personal. Que ningú no digui que l'Ajuntament pensa el que jo dic, perquè seria fals. És més, en aquest article hi ha opinions que, amb tot el respecte, són tanmateix oposades a la pràctica municipal. D'altra banda, és evident que en l'article m'aprofito de l'experiència i coneixement que m'han donat aquests sis anys de gestió. Però, per últim, se'm permetrà que, en alguns aspectes, la prudència i les obligacions del càrrec públic passin pel davant de les meves idees. Per tant, si d'una banda allò que dic en aquest article són les meves opinions, d'altra banda no són totes les meves opinions. Espero que el resultat sigui comprensible.

Qui té raó?

Els consumidors culturals d'avui dia es caracteritzen, d'una manera bastant generalitzada, per l'especialització. Aquell concepte tan estès que era el de «Gent de la Cultura», que trobaves (abans) en una presentació de llibre (fos de literatura o d'història), en una funció teatral, en un concert de música clàssica o en una exposició, sembla que ha estat bastant deixat de banda. Sobreviu, és clar, per raons òbvies, en poblacions petites on l'oferta cultural no és gaire àmplia i on, per tant, aquest públic pot donar l'abast a tota l'oferta. Però és absolutament impensable en una ciutat mitjana. En aquests casos es tendeix a l'especialització. Només en un àmbit, el que està relacionat amb les festes, se sol donar un cert intercanvi de grups, tant pel caràcter popular de les festes, com pel fet que les mateixes festes són suma de diferents modalitats d'expressió cultural (cultura popular, sí, però també teatre, música, exposicions, etc.). Jo mateix em recordo com a consumidor cultural a la Tarragona dels anys 80 i no perdent-me gairebé ni un sol dels actes que es feien. Era bastant fàcil, llavors, veure com escriptors eren presents de manera sistemàtica en inauguracions d'artistes. I a l'inrevés. En canvi, avui, per la meva experiència professional, puc donar testimoni que això no sol passar. Si de cas passa, sol ser per les particulars relacions personals d'un determinat artista, però no és la tònica general.

Dic això perquè aquest fet és la causa que avui costi trobar persones, en una ciutat com la nostra, que tinguin una visió global de la cultura. No dic que no n'hi hagi. Dic que costa de trobar-ne i que, d'això, se'n ressent allò que anomenem «l'opinió pública». La caricatura del que passa és que tothom sembla queixar-se de com està de malparada la seva àrea d'interès (sigui el teatre, sigui la festa, sigui el que sigui) i, alhora, gairebé tothom (hi ha excepcions, és clar) manifesta greuges comparatius amb altres àrees suposadament ben tractades. En posaré dos exemples. D'una banda, jo he sentit innombrables queixes de persones vinculades a algun sector cultural pel fet que «a Tarragona només es pensa en la festa». És a dir, gent que creu que les festes estan ben considerades i ateses, en detriment d'altres sectors. Però, d'altra banda, també he sentit moltes opinions de gent vinculada a la festa que es queixen dels pocs recursos que s'hi destinen i fins i tot denuncien una suposada priorització de la «cultura elitista». Qui té raó?

Un diagnòstic apressat

Segurament la meva opinió també pecarà de poc o molt parcial, com acabo de manifestar. El fet de ser, però, una persona vinculada a diferents àmbits culturals (centres d'estudi, museus, literatura, món editorial, teatre, fins i tot un cert segment de la cultura tradicional) i, alhora, responsable del Departament de Cultura de l'Ajuntament en els darrers anys em permeten tenir una visió una mica més àmplia del normal. A això, si voleu, podeu afegir-hi que, darrerament, he hagut de preocupar-me de rebre opinions i punts de vista d'altres agents culturals, d'informarme i llegir sobre què passa a altres llocs, de reflexionar sobre el tema, etc. Tot això fa que pugui donar una opinió poc o molt fonamentada. Sé que aquesta opinió meva també té dos problemes. El primer és que, en la mesura que sóc «art i part» de la qüestió, el meu punt de vista pot ser poc o molt esbiaixat. El segon, ja l'he dit: que, pel fet d'ocupar un càrrec públic, la prudència, en uns casos, i l'obligació, en altres, m'impedeix de dir tot allò que sé o penso.

Fetes aquestes observacions, m'afanyo a anar per feina i a resumir en unes simples línies el que podria ser un diagnòstic molt ràpid de la situació cultural de la ciutat de Tarragona.

1. Un pas endavant

Ningú no podrà negar que a la ciutat de Tarragona hi ha hagut un desvetllament cultural, en els darrers anys, que ja s'inicia en el temps dels primers ajuntaments democràtics. Cal fer constar això com a punt previ i no crec que calgui posar-ne exemples, ni donar-ne dades. A mi em sembla una obvietat. Comparar la cultura tarragonina de 1979 a la de 2005 ofereix un balanç vertiginós, referim-nos a gairebé qualsevol dels aspectes que vulguem (encara que honestament haurem d'admetre que hi ha excepcions, és a dir, algunes coses que no han millorat). El patrimoni, la música, el teatre, la literatura, les arts plàstiques han millorat la seva realitat i les seves expectatives. El mèrit de la millora, d'altra banda, no se'l pot atribuir ningú en exclusiva. Ans al contrari, crec que hi ha una part important de responsabilitat que reposa en la societat, però també una de no menys important que reposa en l'administració pública.

2. Escassa vertebració

Si el punt anterior ofereix un balanç global positiu, en el terreny dels defectes, a mi em sembla oportú d'encapçalar la relació amb la poca vertebració cultural de la societat tarragonina. Sempre que parlo d'aquest tema se'm mira amb cara de pòquer. Per a una bona part d'opinadors, això sembla que no és un problema. Els problemes, per a la gent, solen ser si hi ha o no hi ha teatres, si hi ha o no hi ha locals per a entitats, si l'Ajuntament dóna més o menys diners per a aquesta o aquella altra activitat i, sobretot, si les programacions són més o menys potents. Amb això no es té en compte que la base de la cultura no està en l'administració, sinó en la societat civil. I que, per tant, com més sana i estructurada estigui aquesta societat, millor funcionarà des d'un punt de vista cultural. Una ciutat amb una societat civil forta tindrà més possibilitats de funcionar culturalment i, a més, la cultura li resultarà més barata. És que Tarragona no té una bona societat civil? No he dit el contrari. El problema és que està escassament vertebrada. Hi ha, efectivament, un índex d'associacionisme interessant (un 26,7% segons l'enquesta d'hàbits de 2004), tot i que és sensiblement inferior al global de Catalunya (31,3% segons l'ECPC de 2001). A més, l'associacionisme estrictament cultural encara és més baix i, el que hi ha, està molt centrat en la cultura tradicional i popular. Aquest sí que és un sector amb bon nivell associatiu. Ara bé, el problema no és tant el del nivell associatiu sinó, com deia, el de la vertebració. Fora del sector de la cultura tradicional i popular, la vertebració entre entitats i agents culturals és escassa. Això fa que la cultura funcioni com un seguit de compartiments estancs (el dels artistes, el dels escriptors, el dels *teatreros*, el dels músics *moderns*, el de la música clàssica, etc.). Per què està poc vertebrada la cultura tarragonina? Hi ha diferents raons. Una és que estem parlant d'una societat civil nova, profundament renovada, amb la immigració dels anys 60–70, la conversió de Tarragona en ciutat universitària, la fi de la Tarragona casernària, i que, salvant rares excepcions, la major part d'iniciatives culturals locals actuals sorgeixen a partir de la democràcia i no abans. Amb això vull dir que ens falten anys. Però hi ha altres raons, perquè la vertebració pot ser *ajudada* si es fan determinades coses. Una segona raó important és que Tarragona no té cap punt físic de trobada dels sectors culturals. Els locals de les entitats són lloc de trobada dels seus associats. Els centres culturals, ja siguin públics o privats, són llocs on s'hi assisteix com a espectador, per tant, amb una actitud receptiva i no pas activa. Un dels casos més singulars és que els dos teatres públics que té la ciutat només els fem servir per oferir espectacles, però no s'han convertit en lloc de trobada ni tan sols de la gent del sector teatral. Durant un temps, el Teatre Auditori del Camp de Mart (TACM), en la mesura que allotjava l'EMAD, generava un moviment de gent d'aquest sector, cosa que ja no passa. Ni aquest teatre ni

el Teatre Metropol no tenen un bar permanentment obert que permeti aquest flux i intercanvi de persones, projectes i idees. En aquest moment, si hi ha un espai a la ciutat que compleixi més o menys la funció de lloc d'encontre de sectors diversos és la Cooperativa Obrera, encara que es tracti, per raons diverses que ara no esmentaré, d'un cas molt limitat. Una tercera raó que dificulta la poca vertebració cultural de la ciutat és que, a Tarragona, el sector públic pesa massa. Però com que això és, en la meva opinió, un dels nostres problemes substancials, en deixo l'explicació per al pròxim apartat.

3. Excessiu pes del sector públic

En la meva opinió (que només és una opinió) una societat sana no pot permetre que la cultura depengui massa de l'administració. L'administració ha d'ajudar, ha d'impulsar, ha de fomentar, ha de facilitat recursos i eines, ha d'arribar allà on la societat no arribi, però no pot dedicar-se a suplantar la societat. Això xoca amb una determinada concepció de la cultura, la del ciutadà passiu que l'únic que reclama és que li ofereixin serveis. Ambdues opcions per mi no són incompatibles. Cal una determinada concepció de la cultura com a servei (després en parlarem) però també cal que aquesta cultura no depengui massa de l'administració. En la majoria de poblacions del nostre país, els ajuntaments han hagut d'involucrar-se molt en la cultura, per tal de treure-la de l'ensopiment i l'anorèxia en què quatre dècades de dictadura l'havien entaforada. Però això no justifica que els ajuntaments hagin d'assumir permanentment aquestes funcions. Un cas que jo personalment considero paradigmàtic d'això que explico és el Carnaval de Tarragona. Trobo absolutament de riure (potser hauria de dir de plorar) que un carnaval (l'esdeveniment festiu destinat a girar de cap per avall l'ordre de les coses, entre elles el poder) sigui organitzat íntegrament per l'ajuntament. Amb això no vull dir que no hi ha d'haver Carnaval ni tampoc que l'Ajuntament no hi hagi de participar. Vull dir, simplement, que l'agent motor del Carnaval ha de ser un altre. A les ciutats més desenvolupades culturalment hi ha una gran varietat d'activitats estables que sorgeixen d'iniciatives no públiques. El festival Temporada Alta, de Girona, en pot ser el millor exemple. O el de jazz de Terrassa. A Tarragona pràcticament totes les iniciatives són municipals. El fet que es dediqui la major part dels pressupostos a aquestes activi-

Avui a l'edifici de l'Antiga Audiència hi podem veure exposicions o seguir la programació de cine del TCC.

tats, fa que quedin pocs diners per ajudar el desenvolupament d'iniciatives de matriu no municipal. Fixem-nos en les repercussions que té això: el festival Temporada Alta de Girona, organitzat per una productora sorgida d'un grup de teatre, és avui per avui un dels festivals més importants del país, segurament el més innovador en matèria teatral; doncs bé, el que li costa a l'Ajuntament; per tant, a la ciutat, és una quantitat idèntica a la que ens costa el festival d'estiu de Tarragona, organitzat absolutament des de l'Àrea de Cultura. És un entre molts possibles exemples. Malgrat això que dic, sí que cal valorar que, des de fa uns anys, l'Àrea de Cultura de l'Ajuntament reserva una quantitat anual (molt limitada) a ajudar aquests projectes. La conseqüència de tot això és que, aquesta mena d'activitats, com que compten amb pocs recursos, tampoc no poden desenvolupar projectes massa importants. Amb tot, m'agradaria, sense ganes d'ofendre ningú, de fer alguns esments. En primer lloc, l'entitat Anima't. Aquesta entitat sí que compta amb recursos notables de l'Ajuntament (i darrerament de la Generalitat) i, conseqüentment, desenvolupa un projecte molt ambiciós i lloable, el TCC. En segon lloc, vull fer esment a entitats i iniciatives que, amb molt pocs recursos municipals, han assolit fites importants. És el cas, per exemple, del festival REC o de l'entitat Inout Produccions (els de Cíclops), entre algunes altres. Però a mi m'agradaria destacar el cas de la Setmana Cantant que, cada tres anys, i novament amb poca participació municipal, però amb l'enorme capital humà del Cor Ciutat de Tarragona, aconsegueix organitzar un certamen de primer nivell en el seu gènere.

4. A mode de síntesi

Els dos punts anteriors podrien fer pensar que estic molt descontent amb la situació cultural tarragonina. No seria cert. Aquí enllaço amb el punt primer per dir que Tarragona, avui per avui, és, de totes les ciutats de Catalunya llevat de Barcelona, la que compta amb una major quantitat d'iniciatives i programes culturals, la majoria molt ben gestionats i amb uns resultats notables d'acord amb els pressupostos que s'hi dediquen, tot i que generalment amb poc nivell de coneixement fora de la ciutat. Per només citar alguns exemples, podríem dir que tenim una de les millors, si no la millor, festes majors de Catalunya; probablement el millor concurs de castells de focs; l'únic concurs de colles castelleres; la programació estable d'espectacles fora de Barcelona amb un major rendiment del país (tant en nombre d'espectacles, com d'espectadors); un seguit d'iniciatives en l'àmbit literari (la Tardor literària, La Pell del Llavi, Lletres a taula) realment singular; un programa de difusió de música moderna autòctona (el DO TGNA) molt original; una programació estable de música, tant en el vessant clàssic (Dimarts musicals), com en el modern (TCC) que, sumats, no existeixen en cap altra ciutat; uns premis artístics únics en la seva espècie, com el Premi Internacional de Composició Musical o el premi de traducció Jaume Vidal Alcover, amb un nivell de qualitat altíssim; una quantitat notable d'iniciatives al voltant de la creació emergent i alternativa, com @rt-e, Trencart, els esmentats Cíclops o La Pell del Llavi, etc. Bé, no m'allargo.

Però, tenint tant, tenim poc perquè tot això depèn, com deia abans, massa de l'administració, massa del diner públic, massa de decisions que poden canviar en unes eleccions.

La ruta a seguir (quadern de bitàcola)

Tots ens atrevim a opinar sobre la cultura i tots tenim fórmules magistrals per millorar-la. Jo també m'he dedicat, moltes vegades, a pontificar sobre tal cosa o tal altra, com solem fer la majoria. Al capdavall, però, si una cosa he après és que, de propostes bones, n'hi ha moltes, però que, sovint, les diferents propostes són incompatibles entre si. D'una banda, evidentment, per una raó econòmica: cap ciutat, si no és una gran metròpoli, no pot tenir-ho tot. També per una raó de públic: no tenim públic per a tot. En tercer lloc, per una raó de qualitat: voler arribar a tot podria voler dir que en tots els àmbits aquella ciutat fos d'una ensopida mitjania; en la meva opinió cal apostar per tal d'anar més enllà. Per últim, i sobretot, per una raó de coherència. Quan hi ha múltiples idees d'allò que és teòricament possible, però, per raons diverses, no es poden tirar totes endavant, cal escollir un projecte que les cohesioni, que doti la ciutat d'uns objectius en l'àmbit cultural i que seleccioni aquelles idees que més coincideixin amb aquell projecte.

En aquest moment, a la ciutat de Tarragona ens trobem en un moment que pot ser culturalment important, si ho sabem fer bé. Tots: tant la societat civil, com els responsables polítics, com també els tècnics i els altres agents culturals. Tots som conscients que en els darrers anys s'han fet coses. Cadascú és més conscient de les coses que s'han fet en el seu àmbit que en d'altres. Fins ara, la planificació cultural a Tarragona ha vingut donada pel simple procediment de suma, que és com dir que com més serem, més riurem. Una nova entitat, un nou centre, un nou projecte s'han anat afegint cada dia a la realitat. La pilota s'ha anat fent cada cop més gran. Arriba l'hora de posar-hi una mica d'ordre. Un exemple a escala del que estem dient el podem tenir en el nostre Festival d'Estiu. En

un començament, era un festivalet de teatre, que portava, als nostres estius, una mostra variada del que es feia en l'àmbit de les arts escèniques, bàsicament pensant en el gran públic (ateses les dimensions del TACM). Després, a la programació del TACM s'hi van anar afegint coses: el cicle de Música als Patis, el Festival d'Orgue, la Dansa a Cel Obert, el Kesse, els contacontes i a tot això s'hi han afegit propostes externes: el cicle paral·lel al Curs Internacional de Música, el Curs Internacional de Saxòfon, cada tres anys la Setmana Cantant, etc. A la vegada, s'ha incrementat la qualitat de les propostes. Amb tot això s'ha arribat a un punt en què el Festival d'Estiu té una programació extensa; però, en canvi, no destaca en cap apartat. El Festival d'Estiu de Tarragona encara no es pot posar al costat dels grans festivals de Catalunya. Hi ha un problema econòmic. Hi ha un problema de comunicació. Però, també, hi ha un problema de tria.

Per això és important que ara l'Ajuntament tiri endavant la redacció d'un pla cultural i que en aquest pla hi estiguin vinculats i conxorxats tots els grups polítics i els principals agents culturals, un pla cultural que ha de permetre incorporar la veu dels sectors culturals actius i de la ciutadania en general, i, sobretot, un pla cultural que ens ha de permetre conèixer en quin punt ens trobem i cap a on volem anar, per tal de poder escollir com ho podem fer.

Unes idees

Sense que es pugui interpretar com una interferència en allò que ha de ser el contingut del pla cultural, sinó més aviat una aportació que pot suscitar debat, m'agradaria, abans d'acabar, apuntar algunes coses.

1. La fixació d'uns objectius culturals no depèn només de factors intrínsecament culturals, sinó de factors externs a la cultura. El model cultural per a una ciutat dormitori és diferent del model d'una ciutat que aspiri a ser capital, per exemple, o d'una ciutat que vulgui ser turística.

2. Tarragona aspira, raonablement, a ser capital. Però ha de definir sobre quin territori vol exercir la seva capitalitat i ha d'assumir que, al Camp de Tarragona, hi ha una presència rellevant d'altres ciutats (no només Reus) que han de jugar un paper destacat en el territori. S'ha de començar a avançar en un repartiment de papers, en una línia que, espontàniament, ja s'ha anat fent, quan es diu, per exemple, que Reus aposta pel teatre i Tarragona per les arts visuals. No vull dir que necessàriament hagi de ser així, però ha de començar a pensar-s'hi. Igual que s'ha de pensar que el públic natural

Solar on ha de construir-se el nou teatre de Tarragona.

de Tarragona no són només els ciutadans de Tarragona, sinó un àmbit molt més gran que s'ha de concretar.

3. En tant que ciutat que aspira a un important paper com a destinació turística, Tarragona ha d'estudiar seriosament quina oferta ha de fer i pot fer. Actualment, Tarragona compta amb una important oferta patrimonial, no prou explotada (per exemple, no està gens treballada la línia de l'interès creixent per l'obra de Jujol, de la qual Tarragona podria ser l'eix vertebrador), i una oferta d'esdeveniments singulars de caràcter cultural i festiu única a Catalunya (des de Carnaval a Santa Tecla, passant pel Festival de Dixie, Setmana Santa, Tàrraco Viva, Sant Joan, el Concurs de Focs, el Festival d'Estiu, Sant Magí, a més del concurs biennal de castells i altres esdeveniments en procés de consolidació). Cap altra ciutat de Catalunya no té una oferta tan continuada i variada i, alhora, tan poc explotada. D'altra banda, caldria decidir si, complementàriament a tota aquesta programació, cal un esdeveniment més singular i potent, com tenen prou ciutats de Catalunya.

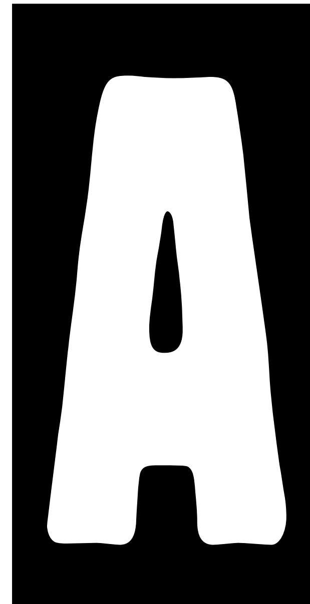
4. La cultura de Tarragona s'ha de basar en els seus punts forts i ha de fer que aquests punts interaccionin amb els altres. Quins són aquests punts forts? Sens dubte, el patrimoni (particularment el romà, però també el medieval i una miqueta el modernista) n'és un. Un altre, d'indubtable valor per la seva capacitat de mobilització social i d'interacció amb tots els altres sectors, són les festes. En la meva opinió, però, a més a més, s'han d'anar posant en valor altres elements d'interès. Per exemple, jo penso que la ciutat té una base en el terreny musical (associacions, grups musicals, corals, centres d'ensenyament, locals de difusió musical, etc.) que no està prou considerada. Un altre element a destacar és el paper creixent de la ciutat en el sector editorial i, alhora, la funció dinamitzadora que s'ha jugat des d'aquí en el món literari a través de la marca Escriptors del Camp de Tarragona. També considero rellevant la coincidència entre l'existència d'un projecte engrescador (el de constitució d'un Centre de Creació Contemporània que tindria el seu vèrtex a la Chartreuse) i el sorgiment de moltes iniciatives al voltant de la renovació artística, en tots els camps: música, art, literatura, dansa, teatre, audiovisual, etc.

5. Malgrat que una ciutat com Tarragona ha de fer les seves opcions culturals legítimes, a mi em sembla que hi ha uns mínims que en podríem dir innegociables. Amb això em refereixo a allò que dèiem abans de la cultura considerada com un servei. Avui per avui, la cultura ja no és una cosa que ens ve de més a més, sinó un signe inequívoc de qualitat de vida que la població reclama. Cada vegada hi ha més gent que tria el lloc on vol viure (distint del lloc on treballa) i ho fa per consideracions tan diverses com el preu de l'habitatge, la tranquil·litat, el medi ambient o l'oferta cultural. En aquests serveis mínims, un element bàsic n'és una xarxa de lectura pública, que en el cas de Tarragona té en la seva Biblioteca del carrer del Gasòmetre un element valuosíssim que cal ampliar i completar territorialment.

Aquest escrit podria ser molt més llarg, en qualsevol de les seves parts. Però la necessitat d'acoblar-me a un espai m'obliga a deturar-me aquí. Em sap greu de no haver parlat d'alguns aspectes importantíssims com ara la funció integradora de la cultura, la cultura com a element fonamental d'identitat local, el puixant paper de la cultura com a sector econòmic, etc. Deixem-ho aquí. L'important no és el que jo he dit, sinó que, a partir del que he dit i de moltes altres coses que es diuen i diran, el debat sobre el present i el futur cultural de la ciutat sigui el màxim de fructífer.

M. Teresa Miró i Alaix

EL PATRIMONI ARQUEOLÒGIC DE LA CIUTAT DE TARRAGON

La ciutat de Tarragona compta amb un important patrimoni arqueològic, amb restes des del segle v aC fins a època medieval i moderna. La gestió d'aquest patrimoni és una tasca complexa que engloba molts camps: la investigació històrica de la ciutat, la gestió dels monuments, la difusió i presentació al públic dels resultats de les investigacions arqueològiques (publicacions, adequació a la visita de les restes arqueològiques, presentació dels materials als museus...) i, sobretot, la protecció del patrimoni buscant aquell difícil punt d'equilibri entre el respecte al passat i la construcció d'una ciutat moderna que ofereixi qualitat de vida als seus habitants.

Per protegir el patrimoni arqueològic hi ha un marc legal que estableix els criteris d'actuació: el subsòl de la ciutat de Tarragona és BCIN-Zona Arqueològica, a partir de la declaració del conjunt històric de la ciutat de Tarragona (Decret 652/1966 de 10 de març, *BOE* de 22 de març de 1966), en què s'inclou una divisió de la ciutat en tres àrees: el conjunt històric pròpiament dit, que s'haurà de protegir en tot el seu caràcter i ambient;[1] la zona de respecte, en la qual es controlaran, a més de les troballes arqueològiques d'acord amb les lleis vigents, l'altura i el volum de les edificacions, amb la finalitat de salvar la silueta urbana i la vista exterior de la ciutat,[2] i la resta de la ciutat i zones d'extensió, on sense imposar-se normes de volum ni d'estil de les edificacions, es complirà rigorosament la legislació en matèria d'excavacions arqueològiques.[3] Aquest tercer apartat permet la protecció del subsòl de tot el terme municipal. A més, Tarragona té altres Béns Culturals d'Interès Nacionals declarats individualment com la Muralla (Reial Decret de 24 de març de 1884, *Gaceta de Madrid* de 12 d'abril de 1884), l'Aqüeducte de les Ferreres i la Catedral (Reial Ordre de 3 d'abril de 1905, *Gaceta de Madrid* de 12 d'abril de 1905), l'Amfiteatre i l'església de Santa Maria del Miracle (Reial Ordre de 5 d'agost de 1924, *Gaceta de Madrid* de 9 d'agost de 1924), el Pretori i la Torre dels Escipions (Reial Ordre de 28 de juliol de 1926, *Gaceta de Madrid* de 30 de juliol de 1926), la Necròpolis paleocristiana i les Voltes del Pallol (Decret de 3 de juny de 1931, *Gaceta de Madrid* de 4 de juny de 1931), el Fòrum (Decret de 26 de març de 1954, *BOE* de 6 d'abril de 1954), els museus Arqueològic i Paleocristià (Decret 474/1962 de 1 de març, *BOE* de 9 de març de 1962), les voltes del Circ (Decret 1.299/1963 de 16 de maig, *BOE* d'1 de juny de 1963), el Teatre (incoat expedient de declaració en el *BOE* de 3 de gener de 1978),[4] així com l'abric de l'Apotecari (abric amb pintures rupestres) i els exemples d'arquitectura militar declarats pel ministeri de les lleis 16/1985 i 9/1993 (fortí de la Reina, fortí de Sant Jordi, torre del mas del Cusidó, torre del mas de la Creu, torre del mas Clarà, castell de Masricard, castell de Tamarit, torre de la Móra, castell de Ferran, torre del mas de l'Hereuet).

El mes de novembre de 2000, a més, el conjunt arqueològic de Tàrraco va ser inclòs dins la llista del patrimoni mundial de la UNESCO. L'abric de l'Apotecari, com a integrant de l'art rupestre de l'arc mediterrani de la península Ibèrica, ja formava part de la llista del patrimoni mundial de la UNESCO des de l'any 1999.

Un dels problemes a què s'enfronta la ciutat per poder gestionar el seu patrimoni amb les màximes garanties és la manca d'una programació arqueològica global, necessària per dur a terme qualsevol tipus d'intervenció (investigació històrica, conservació, restauració i museïtzació de les restes i els monuments descoberts en les excavacions que es realitzen, protecció del patrimoni, difusió dels resultats, etc.) i per poder coordinar tots aquests aspectes.

Qualsevol planificació que s'elabori haurà de tenir en compte la programació de la investigació arqueològica, és a dir, que s'haurà de ser conscient que caldrà utilitzar tant excavacions programades en àrees públiques com excavacions preventives per poder completar les llacunes històriques que encara hi ha. També és molt important l'establiment d'uns criteris clars sobre el que cal presentar al públic. Les restes visibles avui dia a Tarragona encara estan circumscrites bàsicament a la Tarragona monumental i manca poder mostrar una àrea d'hàbitat o la zona portuària per complementar la visió total de Tàrraco. En aquest sentit s'haurien de realitzar propostes sobre la classificació del sòl urbà i la delimitació d'espais com a zones verdes o no edificables per incloure-les en el POUM, tot i que els darrers anys s'ha perdut una gran oportunitat amb el PERI 2 Jaume I - Tabacalera, que hagués pogut ser una gran reserva arqueològica i s'ha quedat en una zona on s'ha avançat en el coneixement de la ciutat antiga, però no en els aspectes de conservació i museïtzació.

L'activitat constructora a Tarragona en els darrers anys ha anat creixent de manera desaforada, la qual cosa ha fet que les intervencions arqueològiques s'hagin disparat i que això hagi comportat la localització de noves restes arqueològiques. La tasca de gestionar les intervencions preventives (abans conegudes com a urgències) correspon a l'Àrea de Coneixement i Recerca de la Direcció General del Patrimoni Cultural i la decisió de què passa amb les troballes, a la Comissió Territorial del Patrimoni Cultural. Es prima un criteri de conservació i, en la mesura del possible, d'adequació a la visita, tot i que el fet de deixar les restes sota els soterranis de les cases perquè es puguin visitar, de moment, no està donant els resultats desitjables, ja que es van deixant les restes sota els edificis, però no s'arriba a dur a terme l'adequació ni a resoldre el problema de la gestió i propietat d'aquests espais.[5]

La gestió dels monuments de la ciutat de Tarragona la duen a terme les administracions que en són propietàries: la Generalitat de Catalunya és propietària i gestiona, a través del Museu Nacional Arqueològic de Tarragona, la Necròpolis paleocristiana, la Torre dels Escipions i el Teatre romà. Les muralles (el sector del Passeig Arqueològic), el sector visitable del Circ, l'Amfiteatre, l'Aqüeducte de les Ferreres, una part del Fòrum provincial, el Pretori, la volta del Pallol i l'Antiga Audiència són propietat de l'Ajuntament, el qual també gestiona el Fòrum de la Colònia, tot i ser propietat de la Generalitat. Els monuments de l'Ajuntament els gestiona el Museu d'Història de Tarragona.

En relació amb els monuments de la Generalitat cal dir que la Necròpolis està tancada des de fa uns anys,[6] en espera d'un projecte d'adequació museogràfica, i el gran repte és la recuperació del Teatre romà on, després de més de vint-i-cinc anys de tràmits d'expropiació dels terrenys, finalment es poden iniciar els treballs per poder-lo presentar al públic en uns terminis raonables;[7] tampoc es pot oblidar la necessitat del nou Museu Arqueològic, que ja s'està convertint en una vella reivindicació.

Pel que fa al Circ, els darrers anys s'han dut a terme actuacions de restauració i recuperació d'espais: la zona de la capçalera (baixada de la Pescateria i Rambla Vella), el carrer del Trinquet Vell i Enrajolat i la plaça dels Sedassos. D'aquests, la zona de la capçalera està parcialment museïtzada, mentre que en els altres estan pendents de dur a terme els treballs de consolidació i adequació.[8] Per a l'adequació de l'Amfiteatre hi ha uns treballs programats que completaran els que s'han fet darrerament. A la zona de l'Aqüeducte els treballs de l'Escola Taller Pont del Diable han incidit en una millora de l'entorn i s'està a l'espera de la realització d'un projecte de restauració de l'Aqüeducte.

En general, val a dir que la presentació dels monuments de la ciutat no és la que caldria esperar de la vàlua d'un patrimoni com el que té Tarragona. Fins fa un temps, els panells explicatius eren totalment inexistents i ara, tot i que s'ha millorat una mica la senyalització i la informació, especialment a causa de l'augment de visitants que ha comportat la inclusió a la llista del Patrimoni Mundial, encara no s'arriba a un nivell òptim. Hi ha monuments sense senyalitzar o amb cartells (com alguns dels que hi ha a les muralles) que no són propis de la qualitat dels monuments.

Tampoc no s'ha acabat de resoldre la inclusió, en les rutes de visita, de les parts dels monuments de la Part Alta (Circ i Fòrum) que es conserven dins locals comercials. Es va intentar amb la senyalització externa i l'edició d'un fullet explicatiu (les Rutes Urbanes), però l'experiència no va acabar de reeixir. Aquest seria un dels temes que caldria treballar per poder donar una oferta més àmplia sobre el patrimoni de la ciutat a un sector de públic molt interessat en temes patrimonials. Una altra actuació que hi està relacionada indirectament –i que no s'acaba d'entendre– és la pavimentació dels carrers de la Part Alta amb diferents tipus de pedra per marcar les restes arqueològiques del Circ i el Fòrum, la qual cosa caldria explicar, ja que una idea que volia ser didàctica ha acabat creant una gran confusió.

Les administracions haurien de prendre consciència de la importància, no només de

conservar i restaurar el patrimoni arqueològic (camp en què encara queden moltes coses a fer per part de tots), sinó també de poder oferir als ciutadans la millor oferta possible, per la qual cosa, en la mesura que sigui possible, s'hauria de planificar la manera d'explicar els monuments de forma clara i entenedora i també de col·laborar per poder facilitar l'accés als monuments. Des de fa massa anys, per causes diverses que ara no analitzarem, la relació entre la Generalitat i l'Ajuntament ha estat molt deteriorada, cosa que ha anat en detriment del patrimoni. Segurament, en el moment que aquesta relació torni a ser més fluïda[9] es podran dur a terme projectes conjunts que permetin concebre el patrimoni arqueològic de Tarragona com una unitat que es pot explicar a través dels diversos mitjans que tenim a l'abast: museus, monuments... i de la mateixa ciutat, que és l'hereva d'una capital romana, cosa que moltes vegades sembla que estigui totalment oblidada.

Quan parlem del patrimoni arqueològic, com hem fet fins ara, tenim tendència a parlar només dels monuments romans, però no hem de deixar de banda, per comprendre l'evolució de la ciutat, el patrimoni d'èpoques més recents i bàsicament el medieval, que davant l'esplendor del món romà de Tàrraco ha estat sempre una mica menystingut i oblidat. Una ciutat és el resultat de la seva evolució històrica i, per explicar-la, cal recórrer a la utilització dels diferents elements que s'han conservat i que es tenen a l'abast. D'entrada, cal conèixer més a fons el patrimoni no romà que hi ha a Tarragona per poder establir els mecanismes adients de conservació i adequació. No es poden protegir adequadament les coses que no es coneixen i no estan documentades.

Finalment, reprenent altre cop un tema apuntat al principi, cal parlar de la importància de la planificació urbanística com a eina per a protegir i acréixer el patrimoni de la ciutat. En aquest sentit cal incidir en els següents punts:

En primer lloc, s'ha d'entendre que Tarragona està edificada sobre una important ciutat romana[10] i per això el Pla d'Ordenació Urbana Municipal s'ha de redactar a partir d'aquesta premissa i ha d'incloure tota una sèrie de mesures que vagin a favor de potenciar el patrimoni i no d'ignorar-lo o, el que és pitjor, de matxucar-lo pensant només en termes de ciutat moderna. És evident que s'ha de dissenyar una ciutat on els ciutadans tinguin qualitat de vida, amb els serveis ne-

Restes del circ a l'alçada de la plaça dels Sedassos.

Capçalera del circ romà i torre octogonal del segle XVI.

cessaris, però això no ha de ser impediment per recordar on s'està i cercar solucions compatibles que facin més fàcil la gestió del patrimoni (ja conegut o encara per conèixer) a les administracions competents. Avui en dia, formar part del món civilitzat comporta unes obligacions envers les restes del passat que no es tenien en èpoques pretèrites i els governants han d'assumir-les. El Pla General d'Ordenació Urbana actual ignora totalment la ciutat romana pel que fa al disseny global. Certament la té en compte en els apartats concrets que fan referència a excavacions i tractament de les restes, però si es partís d'un disseny previ més racional, en molts casos ja no caldria anar a discutir com han de quedar detalls concrets i en aquest sentit és paradigmàtic el cas del PERI 2 esmentat abans, o el fet que s'hagin de denegar permisos d'obres al voltant del Teatre[11] en una zona on el planejament urbanístic ja hagués hagut de preveure les reserves arqueològiques pertinents.

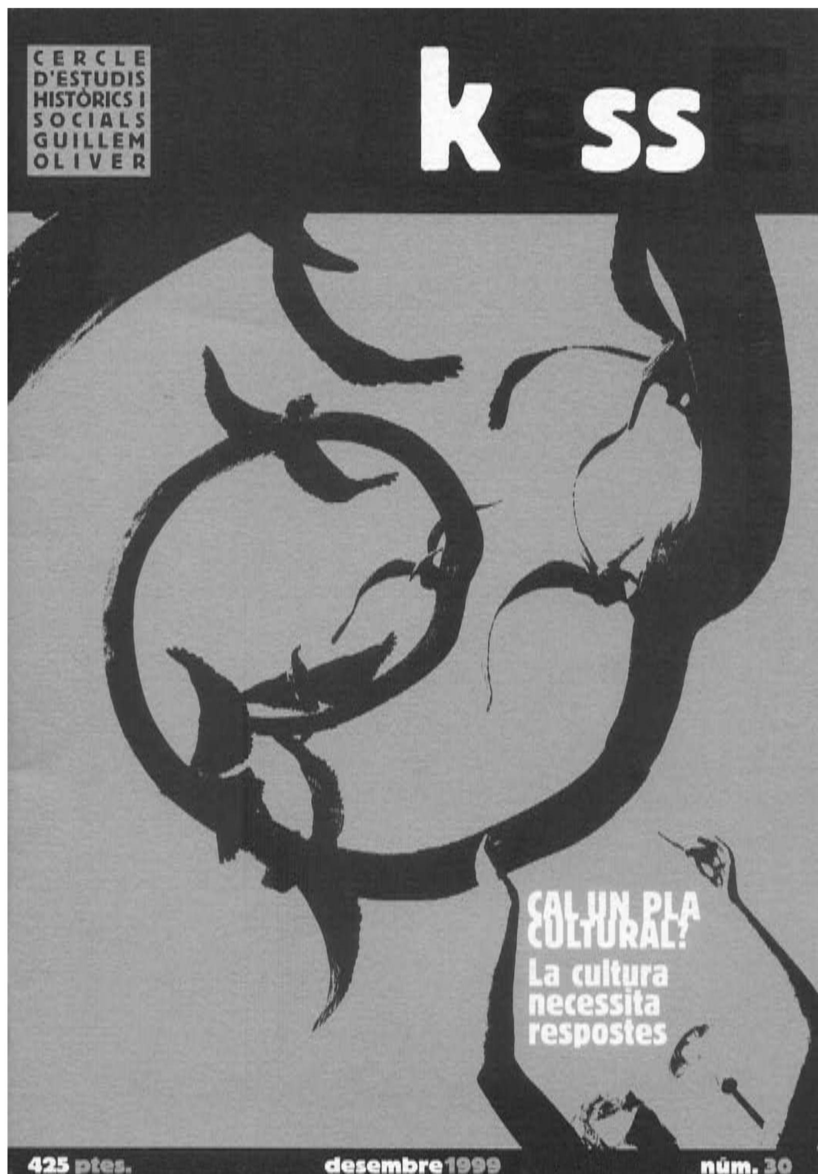
En segon lloc, passant a casos més particulars, cal revisar el Pla Especial de la Part Alta i el Pla Pilats. Després de vint anys, s'hauria d'analitzar allò que està bé d'aquell planejament i allò que no. Els coneixements actuals de la zona, més grans que els que es tenien en aquell moment, poden ajudar a replantejar el disseny d'una part de la ciutat on es concentra el major nombre de monuments importants. Aquests monuments s'han de valorar i per això no n'hi ha prou amb la restauració i adequació al públic, sinó que s'han d'emprendre accions decidides de disseny de ciutat, veure què cal ensenyar i què no, planificar les expropiacions que calguin per recuperar les zones que es decideixi ensenyar i catalogar els elements que siguin imprescindibles per poder presentar l'evolució històrica de la ciutat. S'ha de tenir en compte una concepció unitària i preveure una execució en etapes que finalitzi amb la possibilitat de poder gaudir d'un patrimoni excepcional. No és normal que encara haguem d'anar cercant solucions imaginatives per cada cas que es presenta amb la conseqüent emprenyada de promotors, administracions i ciutadans perquè les coses mai surten a gust de tots i les normatives existents deixen poc marge de maniobra. Quan es parteix d'una planificació acurada i pensada tothom coneix les regles del joc i es pot actuar en conseqüència.

També cal afrontar, ja sigui dins el POUM o amb un planejament específic, la situació de la part baixa. En aquest sector també hi ha una concentració important de monuments: el Teatre, el Fòrum de la Colònia, la Necròpolis i un nombre que ja comença a ser considerable de restes que s'han anat deixant sota edificis. Cal abordar d'una vegada per totes aquest tema, sense oblidar la ciutat del XIX i el barri portuari que es van perdent gradualment i que són també una part important i definitòria de la ciutat de Tarragona entesa com a conjunt. De la mateixa manera que hi ha unes rutes de visita de la Part Alta, s'haurà de crear una ruta de visita per la part baixa, quan les restes arqueològiques estiguin en condicionades. Però en aquest sector és fonamental que el planejament urbanístic incideixi en la protecció del patrimoni mitjançant el disseny urbà. Tant per millorar les àrees al voltant dels monuments romans com per evitar que s'acabi de perdre l'arquitectura del XIX,[12] la qual està en un constant perill d'extinció a causa de la planificació actual i de l'increment de l'activitat de la construcció.

En conclusió, es pot dir que malgrat els esforços de totes les administracions que tenen responsabilitats sobre el patrimoni de la ciutat de Tarragona, en l'àmbit de les seves competències, encara s'ha de recórrer un llarg camí i s'han de posar més mitjans per assolir una gestió millor. Aquests mitjans no són només econòmics sinó que en molts casos consisteixen en una millor predisposició i en la voluntat de dissenyar una ciutat que ens ha arribat amb un llegat mil·lenari que hem de servar per a les generacions futures.

Notes

1. Correspon a la Part Alta de la ciutat, a l'interior de la muralla romana, fins a la Rambla Vella, on es desenvolupà la ciutat medieval i amb un bon exemple d'edificis dels segles XVIII i XIX.
2. Correspon a una franja d'uns 100 m al voltant de la muralla romana i la Rambla Vella.
3. Correspon a la resta del terme municipal i, bàsicament, a la ciutat de Tarragona, amb la clara intenció per part del legislador de protegir les restes de la ciutat romana, que en aquells anys eren objecte d'una destrucció sistemàtica per part dels constructors, en edificar-se gran part de la ciutat actual, que fins al segle passat estava concentrada a la Part Alta.
4. Qualsevol intervenció en un d'aquests immobles declarats bé cultural d'interès nacional ha de regir-se pels criteris que estableix la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català i ha de ser aprovada per la Comissió Territorial del Patrimoni Cultural de Tarragona.
5. Si bé les restes arqueològiques són de domini públic, no es pot dir el mateix dels espais on estan situades.
6. Es pot visitar l'exposició: Síntesi prefigurativa, el món de la mort.
7. Darrerament el Departament de Cultura ha dut a terme uns treballs de neteja i s'està treballant en l'elaboració del projecte.
8. A la plaça dels Sedassos es va posar un cartell, però amb tan mala disposició que és absolutament impossible poder llegir res.
9. Tal i com havia estat durant la dècada dels vuitanta, la qual va ser prou profitosa per donar un impuls important al patrimoni de Tarragona, amb la creació del TED'A i l'inici de la recuperació del Circ i l'Amfiteatre, entre d'altres coses.
10. En el cas de la Part Alta, a més de pensar en termes de ciutat romana, s'ha de tenir en compte també la ciutat medieval, desenvolupada en aquesta àrea.
11. Cosa que comporta una abundant despesa posterior a l'Administració, concretament la de la Generalitat, en matèria d'expropiacions.
12. El Departament de Cultura va elaborar i va aconseguir que l'Ajuntament aprovés el Pla Especial Unió-Apodaca que servirà per protegir una part d'aquest patrimoni, però cal una acció més àmplia que agafi un sector major de la ciutat.

Lluís Vives

LA CRISI DE LES ARTS PLÀSTIQUES A TARRAGONA

La crisi de les arts plàstiques a Tarragona no és un fenomen particular. Podem dir que Tarragona no és significativa pel que fa a les arts plàstiques, tampoc no està patint una crisi particular que no pateixi qualsevol altra ciutat i, no obstant això, ens interessa parlar-ne des d'aquí. El nostre univers personal supera el localisme, però l'origen esdevé ineludible.

En l'actualitat, l'expressió artística s'està produint en aquells llocs on la imatge, la comunicació visual, l'articulació de l'espai, la construcció de referències visuals o plàstiques, el llenguatge de les imatges, etc. són presents, sigui quin sigui l'estatus de consideració artística que se li atorgui conjunturalment. Els mitjans de comunicació audiovisuals, el cine, la publicitat de tota mena, el disseny d'objectes, el disseny gràfic, l'arquitectura, l'escenografia, i qualsevol altra forma o activitat visual que ho mereixi són activitats funcionals on es pot abocar, també, una intencionalitat artística i sol·licitar una mirada estètica. Probablement l'assimilació a la moda i l'esnobisme no són camins tan superficials com sembla a primera vista. Són més aviat les primeres aproximacions, els primers estadis d'accés a les claus del nostre temps i a la pròpia identitat. Cal, també, no oblidar que, els llenguatges de comunicació habituals de la majoria dels joves depenen, en bona part, de la utilització de les noves tecnologies i això els facilita una lectura franca i directa de les formes visuals contemporànies. Aquestes noves condicions: l'evolució constant dels marcs de referència, les noves formes de manifestació de les arts plàstiques, i les diferents qualitats de les noves generacions conformen la complexitat de l'art en l'actualitat.

• Els models de gestió cultural, allò que han de liderar les institucions d'una ciutat, no són cap secret. Els models estan en boca de tothom i a l'abast de qualsevol. En tenim un bon exemple amb la proposta del Consell de les Arts, que ben segur ens interessa, i s'hauria de dotar de continguts i eficàcia. A manera d'exercici podríem generalitzar que a tot arreu els poders públics s'han d'ocupar, amb generositat, de tasques com:

– Donar viabilitat a les energies pròpies dels artistes del territori, desenvolupant polítiques en els àmbits dels ajuts als projectes artístics, de la difusió, de l'exhibició, de la dignificació de les activitats artístiques.

– Donar suport a les iniciatives particulars que generin una xarxa i una sensibilitat artística.

– Responsabilitzar-se del finançament de les polítiques culturals i del fet que aquest finançament arribi al final del seu objectiu, és a dir, a l'execució i difusió real i eficient dels projectes dels artistes.

– Col·laborar en una xarxa de relacions interlocals que faciliti la connexió i l'intercanvi d'espais d'exhibició per als artistes, de públic, d'activitats i d'agents en general.

– Garantir i promocionar la llibertat d'expressió i la competència i difusió de les idees.

– Creure i prestigiar la seva pròpia política.

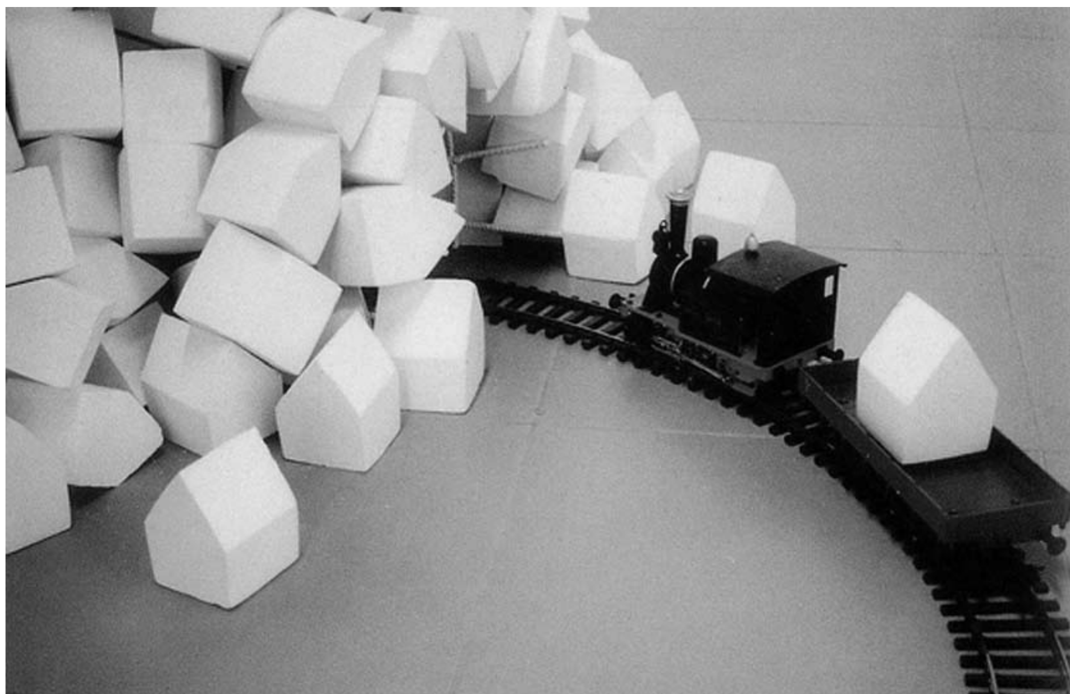
Aquest darrer punt és imprescindible per poder realitzar els altres objectius. Dedicar recursos és la part tangible d'un projecte cultural, però no oblidarem la imaginació, empenta i convicció, i per damunt de tot, el criteri que conforma el prestigi d'una iniciativa. Una sala d'exposicions és desitjada si la seva trajectòria avala la proposta de l'artista que exposa; i a l'inrevés, la sala d'exposicions assoleix prestigi si els artistes que hi exposen tenen nivell. D'aquesta manera queda clar que no es proposa que es regali res, sinó ben al contrari, les institucions han d'exhibir la seva exigència amb una estructura forta de

criteris i confiar en l'assessoria de tècnics que programin, avaluïn i coordinin, amb independència i autonomia, els fets i manifestacions artístiques.

Les administracions han de vetllar, en definitiva, perquè ni per omissió ni per acció equivocada s'estronqui una iniciativa o es frustri una possibilitat d'evolució i progrés. Però el pitjor que ens pot passar és considerar que allò que hem de fer està escrit en algun lloc, i que hem de calcar el que s'ha fet en una altra ciutat. Per definició, cultura és identitat i diferència, i això val tant per a les persones com per a les propostes d'una col·lectivitat. L'opció cultural d'una ciutat com Tarragona passa per aprofitar les oportunitats que ens dóna la conjuntura a les nostres especificitats. Donar-nos l'oportunitat de la sorpresa.

• La diferenciació clara entre la cultura popular i la cultura de les arts. És del tot anacrònic que avui es confonguin aquestes dues parts de la cultura, que normalment tenen finalitats completament diferents: la cultura popular està associada a la festa pagana i la religió, l'individu és una peça de la col·lectivitat i es fon en ella, i és tradicional i conservadora. La cultura de les arts, en canvi, es pretén civil, crítica, generadora de pensament i progressista. La imatge de l'artista és la de l'individu que lluita per la seva dignitat personal, i, com a conseqüència, per la col·lectiva. Les dues conflueixen molt poc i a més, sovint, es desprestigien mútuament. Tenen en comú que parlen de la identitat, tot i que en esferes gairebé excloents l'una de l'altra.

• La garantia de la continuïtat i la qualitat en la xarxa de formació en tots els nivells educatius. En el sistema educatiu intervenen dos fronts molt significatius que determinen la realitat i les possibilitats de desenvolupament. D'una banda l'estructura dels plans educatius. La implantació dels estudis disponibles. En aquest apartat podem dir que hi ha tres nivells establerts: el de la formació en l'ensenyament obligatori i el batxillerat, el nivell dels estudis d'Art i Disseny, i els estudis universitaris de Belles Arts. Per comentar aquesta estructura d'estudis, s'ha de dir que a la ciutat de Tarragona tan sols un institut, el Martí i Franquès, imparteix el Batxillerat Artístic, i que resta encara molta feina en la consideració social per dignificar aquesta opció de batxillerat, aquí i arreu. Els estudis artístics de màxim nivell que es poden cursar a Tarragona són els que imparteix l'Escola d'Art i Disseny de la Diputació, Cicles Formatius de Grau Superior en les disciplines del disseny gràfic, la fotografia, la pintura, la il·lustració i la joieria. Aquests estudis, per les seves característiques, per l'estructura de disciplines professionals, pels objectius d'ensenyament i pels equipaments, imparteixen una formació que dota de recursos tècnics, metodologia i capacitació professional, però alhora aquests estudis es desenvolupen en la molt interessant disjuntiva de tenir, d'una banda, aquesta vocació clarament professionalitzadora en la disciplina corresponent i de l'altra, una vocació de lluita pel manteniment de l'espai artístic d'una manera més autònoma. En el currículum dels artistes del futur, cada dia amb més claredat s'imposarà la necessitat de completar la formació acadèmica universitària amb una altra de disciplinar diversa on la formació més tècnica donarà sentit i facilitarà el desenvolupament de l'especulació artística en uns determinats nivells de concreció i

Auferland, de Pomeron.

camps d'actuació. Respecte als estudis de Belles Arts només dir que és de tots coneguda la intenció de la URV d'implantar aquests estudis, que s'ha parlat de la possible col·laboració de l'Escola d'Art i Disseny en la seva implantació, aprofitant la seva experiència i vocació docent, però que a hores d'ara això encara no és una realitat. No cal dir que aconseguir aquests estudis a la nostra ciutat significaria una empenta importantíssima a l'activitat artística a tots els nivells.

D'altra banda, en el camp de l'ensenyament hem de parlar de la importància de les actituds, de l'interès i la implicació del professorat i d'altres agents que exerceixen tasques educatives i de referència en la formació dels joves artistes. No puc passar per alt aquest fet; per damunt dels nivells de les titulacions, els autèntics nuclis d'aprenentatge de l'art es desenvolupen al voltant de persones amb noms i cognoms, i per damunt d'aquest particular els artistes imposen el seu caràcter i determinació.

El receptor de formació artística el podem classificar en tres nivells: aquell qui té vocació i necessita d'una guia per desenvolupar i fer evolucionar la seva pràctica, aquell que necessita formació en una disciplina qualificada com a artística i que mentre aprèn la professió s'adona de les possibilitats d'aquesta i es descobreix a ell mateix amb capacitats creatives i, finalment, aquell que necessita d'una informació de primera mà amb la finalitat de conèixer l'art, sensibilitzar-se i participar-hi, però no necessàriament com a protagonista. Tenint en compte aquests tres punts de vista la rendibilitat de la formació no es fa difícil de mesurar; queda patent que es tracta d'una formació de vital importància que dignifica les persones i els pobles i que no podem deixar de potenciar.

• El foment de la professionalització. Una de les assignatures pendents del col·lectiu de les arts visuals és el reconeixement de la seva tasca com una professió. Pot semblar que estigui reconeguda quan l'activitat artística es desenvolupa en l'àmbit d'una funció professional; però no ens enganyem, la integració del sentit i de la funció estètica en l'àmbit comercial o empresarial no acaba de funcionar. L'arquitectura, el disseny, la fotografia o qualsevol altra professió de vocació creativa troba moltes dificultats i incomprensions davant dels constructors, publicistes i clients o consumidors d'imatges estereotipades.

• Els espais per a l'art contemporani. Hem de reclamar aquesta necessitat d'una manera clara. La continuïtat de l'activitat artística està vinculada directament a la possibilitat d'exposar, de mostrar l'obra de la manera que convingui. Els artistes necessiten poder produir i disposar de la resposta del públic periòdicament. Fomentar una xarxa que possibiliti el repte de superar-se, de cremar les etapes satisfactòriament, i assolir una continuïtat és un mínim que permet que es consolidi l'activitat i que trajectòries personals arribin a una maduresa que massa sovint s'estronca davant la indiferència. Sembla que aquesta és una qüestió que s'hauria de normalitzar definitivament i des d'una perspectiva ambiciosa de llarga durada. Els espais que darrerament han actualitzat la seva activitat per a la funció d'exposar art contemporani, i que són vigents a Tarragona, són espais que no van ser pensats en origen per a aquesta activitat i que s'han hagut d'adaptar a aquesta funció. No es pot dir que no facin una tasca interessant però és del tot cert que, en el millor dels casos, programen en funció d'una oferta d'espai i un concurs de projectes expositius i no en funció d'un projecte propi.

– El Museu d'Art Modern de la Diputació, malgrat la seva denominació historicista, amb la seva oferta anual posa a concurs quatre exposicions per a l'art contemporani. El format de convocatòria oberta i la selecció de les propostes mitjançant un tribunal té la virtut de ser democràtic, però delega la responsabilitat programàtica a la circumstància de la demanda. La tasca més important del Museu d'Art Modern es desenvolupa en la recuperació i promoció dels artistes, actuals i anteriors, d'abast local.

– L'Antic Ajuntament ha generat una dinàmica molt adient d'exposicions d'artistes del nostre entorn amb un currículum que descobrirem com a molt important d'aquí un temps, perquè dibuixarà el mapa dels artistes d'aquests anys. L'Antic Ajuntament no és, però, una sala adequada per a l'exposició de l'obra; no està pensada per a aquesta funció, i ni tan sols adaptada malgrat els esforços que els artistes i els seus gestors realitzen per a cada una de les exposicions. L'èxit de la programació és un clar indicatiu de la necessitat de la funció que compleix i s'hauria de prendre nota que amb la dotació d'uns mínims recursos i ajudes a la producció, la dinamització de l'activitat artística pot ser molt eficient.

– La Delegació de Cultura de la Generalitat ha recuperat el darrer curs una política d'exposicions per a artistes joves amb l'esforç d'editar un catàleg digne i d'assumir la contrarietat que implica exposar en un vestíbul que no està pensat per això i que presenta dificultats de visió de conjunt i de concepció d'una obra unitària. L'oferta d'aquest espai aporta un esglaó inicial molt necessari per a la promoció dels joves artistes.

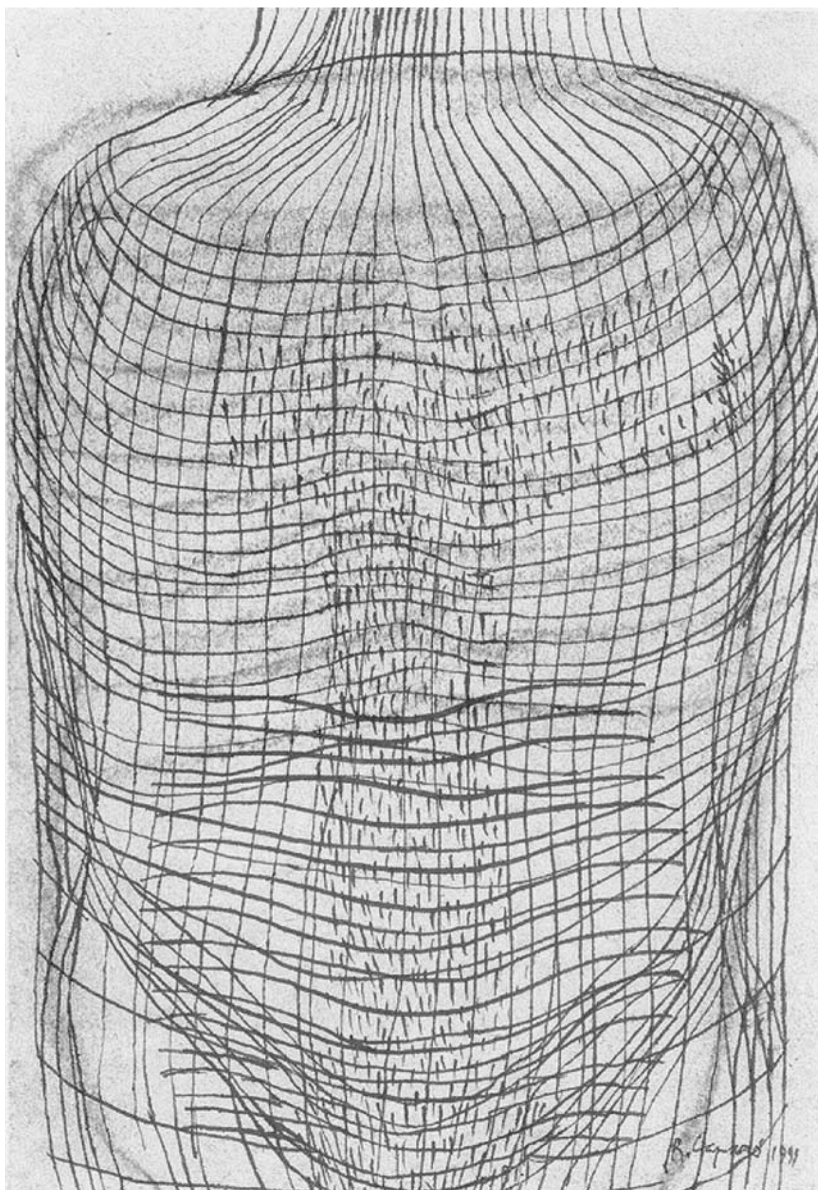
– El Port de Tarragona utilitza els *tinglados* per a diverses funcions expositives, en la seva majoria de caràcter artístic, i segueix una política institucional pròpia, i, alhora,

de col·laboració amb l'Ajuntament i d'altres institucions, com per exemple l'Escola d'Art i Disseny. Cal destacar el nivell, punyent, de la programació del Tinglado 2, que gestionat per l'equip de l'Ajuntament i amb la col-laboració significativa de Chantal Grande, presenta artistes internacionals d'actualitat que, si no fos per això, no tindríem la possibilitat de gaudir-ne a la nostra ciutat.

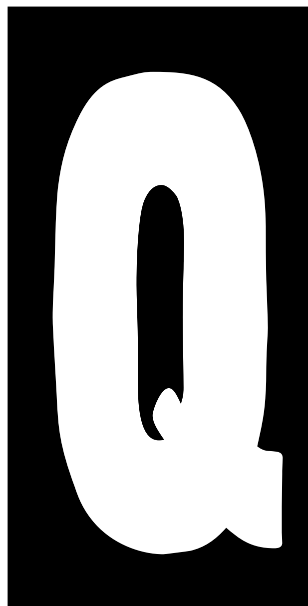
– La Caixa de Tarragona i La Caixa de Pensions disposen de sales per dur a terme una política d'exposicions proporcional a l'aposta cultural de les institucions a les quals donen imatge. La Caixa de Pensions ha presentat exposicions de producció externa i de caràcter itinerant i mediàtic d'un gran nivell.

– En l'àmbit privat no podem ressenyar res més que l'excepcional (per interessant i infreqüent) trajectòria de la galeria Fòrum, dedicada exclusivament a la fotografia. Altres intents d'iniciativa privada i comercial no han passat d'esforços voluntariosos.

La sensació general és que totes aquestes institucions fan una tasca important, cadascuna des del seu àmbit, però sempre des d'una parcialitat, i que falta aquella que doni una resposta de conjunt a la problemàtica de les arts plàstiques de manera específica. Tarragona hauria de disposar d'un espai i projecte unitari, amb dedicació i responsabilitats específiques, per a l'art contemporani. La Generalitat va anunciar una proposta de descentralització de la seva política d'arts plàstiques, que avui es desenvolupa al 100% a Barcelona, i es va parlar de destinar l'edifici de la Chartreuse a aquesta finalitat. Aquest edifici es troba a la nostra ciutat en un lloc que requereix una regeneració. Introduir-hi un equipament com un possible futur Centre d'Art Contemporani de Tarragona –que podria ser compartit amb d'altres institucions culturals, per allò d'assolir una massa crítica de públic potencial– fóra molt interessant per vertebrar la ciutat. Pensem, salvant les distàncies, la importància que han tingut en aquest sentit el MACBA i el CCCB per al barri del Raval a Barcelona; la conjuntura és o ha estat propícia. Aquesta proposta o qualsevol altra, haurà de ser de vocació decidida vers l'art contemporani, amb una direcció autònoma i professional que impulsi un projecte tècnic i coherent, i amb prou finançament. Ha de disposar d'espais per a exposicions, diferenciats i amb objectius específics, i un ambiciós pla de comunicació pedagògic i de difusió. El centre no ha d'estar exclusivament dedicat a l'exposició d'arts plàstiques; ha de voler representar les idees de la modernitat en tota la seva complexitat, ha de ser també la casa de la teoria artística, del mestissatge tecnològic, de la ciència i la poesia, de la memòria, de la crítica, de les formes de comunicació, de la pedagogia, i de tots aquells àmbits que finalment tenen a veure amb les arts visuals en el món contemporani. La proposta s'ha de desenvolupar des de l'inici amb aquests objectius, sense interferències, i ha de tenir l'ambició de convertir-se en un referent de l'activitat artística exterior per a la ciutat, ja que l'àmbit d'actuació hauria de ser internacional, el de les idees i propostes més universals en un món global.

Ecce homo, ***de Roger Caparrós.***

Qüestionari adreçat als grups polítics municipals

Grup Municipal de Convergència i Unió

1. Breument, quina diagnosi faria de la situació cultural a la ciutat de Tarragona?

Millorable, si es disposés de més recursos. Tanmateix, en les actuals circumstàncies, crec que és altament valorada per la ciutadania.

2. Quins creu que són actualment els trets característics de la cultura tarragonina? I quins haurien de ser els del futur?

La voluntat d'ocupar un espai rellevant al mapa cultural de Catalunya.

3. Quin hauria de ser el paper de l'administració pública municipal en l'espai cultural tarragoní respecte al foment del consum cultural, a la promoció de la producció i la creativitat culturals, i a la potenciació de la formació cultural?

La dinamització de les iniciatives privades en tots els àmbits.

4. Creu que l'administració pública municipal actua amb excessiu paternalisme o intrusisme en la producció cultural a l'hora de dinamitzar la vida cultural ciutadana?

Crec que no és així. Tenim diferents programes que ofereixen ajuts als creadors, creadors que són seleccionats per jurats independents. No hi ha ni paternalisme ni intrusisme. Cal tenir en compte que des de la selecció d'exposicions a la concessió d'ajuts a la creació, tot ho decideix un jurat o comitè que es renova periòdicament i que està composat per professors de l'Escola d'Art, crítics d'art i tècnics de la casa, amb la presència més protocol·lària que altra cosa, del regidor de Cultura. Sempre, també, en aquests jurats o comitès hi ha un regidor de l'oposició. Val a dir que, normalment, les decisions es prenen per unanimitat.

5. En quines activitats culturals creu que la participació de l'Ajuntament és excessiva i en quines és insuficient?

Si la participació municipal, a la qual fa referència la pregunta, és el suport econòmic, crec que en cap activitat aquesta participació és excessiva. El pressupost de Cultura s'esgota amb molta facilitat. Els convenis que tenim amb les entitats culturals s'emporten una gran part del pressupost i les programacions d'espectacles pateixen, algunes vegades, la manca suficient de recursos.

6. Com s'hauria d'articular el foment cultural des de l'Ajuntament (del tipus que sigui) amb d'altres iniciatives d'origen públic (Generalitat/Diputació), privat (empreses lucratives i fundacions) i cívic (associacions)?

Tenim línies de col·laboració tant amb les institucions (Generalitat i Diputació) com amb empreses (Repsol i d'altres). Amb les entitats cíviques també tenim convenis de mútua col·laboració, oferint espais, aportacions econòmiques i rebent a canvi actuacions, concerts i participació en les activitats ciutadanes. És molt probable que si féssim un estudi comparatiu dels ajuts que les dos grans institucions aporten a d'altres ciutats catalanes, tinguéssim legitimació per demanar-los una major aportació i implicació amb la cultura tarragonina.

7. Quin espai juga –o hauria de jugar– el Camp de Tarragona i les seves poblacions en l'articulació de la xarxa cultural tarragonina?

L'expressió del Camp de Tarragona, com a element geogràfic, és el Consorci del mateix nom. Erròniament, s'ha entès aquest organisme com un lloc de trobada per resoldre problemes d'ordre econòmic, d'infraestructures viàries i, en definitiva, com a lobby de pressió. S'ha oblidat que aquest territori –el Camp– té un seguit de poblacions que excel·leixen en activitat cultural i que estan constituint, no tant un contrapoder com una alternativa al fet cultural barceloní. Hem d'aprofundir, doncs, les relacions entre les diferents ciutats del Camp de Tarragona per buscar complicitats i intercanviar tot el que tenim de positiu a cadascuna d'aquestes. Hem començat a establir contactes amb la regidoria de Cultura de Reus per aprofitar les seves produccions teatrals i fer complementària la programació d'activitats culturals amb programes conjunts que permetin als ciutadans del Camp el «lliure trànsit» pel territori, de manera natural i habitual. Ja fa mesos, vam signar amb Vila-seca un protocol de mútua col·laboració i entesa per a temes d'esbarjo juvenil. Amb Tortosa –malgrat no ser del Camp– col·laborem en el seu Festival de Teatre Ètnic, programant obres de les que es presenten. Estem oberts a col·laboracions musicals i teatrals amb l'Ajuntament de Valls. Volem, en definitiva, crear l'esperit de cultura comú al Camp de Tarragona.

8. La declaració de Patrimoni de la Humanitat ha impulsat en ferm un programa integral i coordinat d'articulació del patrimoni arqueològic romà a la ciutat actual?

La regidoria de Patrimoni està en mans de Maria Mercè Martorell i del seu equip, que han treballat molt i molt efectivament, especialment després de la declaració de Patrimoni de la Humanitat. Han vençut la resistència de les ciutats Patrimoni de la Humanitat que rebutjaven l'actuació conjunta dels llocs-Patrimoni –com és el cas de Tarraco, que va més enllà del terme municipal, ja que integra altres municipis com Altafulla, Torredembarra, Constantí o Roda de Berà. El programa Tarraco Viva ha estat un referent que aporta a la nostra ciutat molts visitants. La gestió del Patrimoni té un component econòmic molt important que l'Ajuntament tot sol no pot atendre. Es va parlar d'un consorci format per l'Administració de l'Estat, de la Generalitat i del mateix Ajuntament, que no va arribar a ser una realitat i que seria interessant recuperar. D'altra banda, la creació de l'Institut d'Arqueologia Clàssica a Tarragona serà una eina d'ajut molt important per a promoure Tarragona com a capital de l'arqueologia de Catalunya.

9. Quin ha de ser el futur de la Chartreuse?

Conscient de pecar de part interessada, crec que ubicar en aquest edifici l'Escola Oficial d'Idiomes és un error. La dispersió de centres docents és un error que ni el mateix alumnat deixa de constatar. El meu parer és que aquest edifici –que precisament la comissió de Cultura de l'Ajuntament de Tarragona es va encarregar de reactivar– hauria de destinar-se a Centre de Creació Contemporània, al mateix temps que lloc de trobada dels ciutadans. La creació contemporània engloba totes les disciplines artístiques, des de la música a l'audiovisual i les noves tecnologies. Confio que s'imposarà el bon sentit i podrem recuperar per a l'art i la ciutat un edifici tan emblemàtic. Demano, això sí, que no es canviï el nom, els tarragonins no ho consentiríem.

10. Com evitaríem a Tarragona la fuga de creadors culturals o bé la fuga de públic potencial a d'altres ciutats?

La deserció de creadors culturals és difícilment evitable. Barcelona, Madrid, París o Nova York tenen atractius insuperables. Crec que es indispensable que els nostres creadors també es formin fora de casa, però una de les voluntats decidides de la regidoria de Cultura es recuperar els nostres creadors programant els seus treballs. Ho hem fet i continuarem amb el projecte.

La fuga de públic és un fet que s'està contenint. Deixant clar que anar al Fortuny de Reus no ho considerem una fuga, com tampoc la presència de tarragonins a l'auditori Josep Carreras de Vila-seca. Crec, honestament, que l'oferta tarragonina, amb poques excepcions (Liceu i para de comptar), evita la fuga de la parròquia.

11. En aquests moments d'articulació del Pla Cultural de Tarragona, a què hauria de respondre i quines haurien de ser les seves línies generals d'actuació?

La intenció i l'objecte del Pla Cultural de Tarragona és procurar la presència participativa d'entitats i institucions, empreses i sindicats, creadors culturals de tota mena i de tothom que tingui relació amb la cultura, per participar, donar parer i assessorar en projectes culturals, marcant objectius i procurant la implicació de tothom.

Albert Vallvé

Tinent d'alcalde de Cultura

Grup Municipal del Partit dels Socialistes de Catalunya

1. Breument, quina diagnosi faria de la situació cultural a la ciutat de Tarragona?

Tot i que la situació cultural ha millorat en els darrers anys, especialment gràcies a diferents col·lectius que s'han format, encara hi ha carències importants. No hi ha una autèntica política cultural que incentivi i potenciï les diverses manifestacions culturals.

Tarragona és una ciutat amb un gran potencial cultural gràcies al seu patrimoni historicoartístic i a les iniciatives i l'activisme de la societat tarragonina, i fins al moment aquesta situació no s'ha sabut aprofitar suficientment.

2. Quins creu que són actualment els trets característics de la cultura tarragonina? I quins haurien de ser els del futur?

A la ciutat de Tarragona es dóna molta importància a la cultura popular tradicional, fet que trobem indispensable, però caldria anar més enllà i optar també per la contemporaneïtat i el futur, tenint en compte les noves tendències de creació cultural.

Cal apostar per la cultura com a factor de desenvolupament econòmic i de projecció internacional, i per aconseguir aquesta fita s'ha d'impulsar la creació artística i intel·lectual i la projecció de la indústria cultural local més enllà de la ciutat.

Per una altra banda, entenem que la pràctica cultural sorgeix de les persones, de la societat civil, i està obligatòriament relacionada amb la participació i l'expressió dels ciutadans, per això s'han d'impulsar les xarxes associatives i donar suport a les iniciatives culturals.

També és indispensable garantir a tothom un igual accés a la cultura, i per això s'han d'arbitrar mitjans que l'acostin als sectors que n'estan més desconnectats o desvinculats.

3. Quin hauria de ser el paper de l'administració pública municipal en l'espai cultural tarragoní respecte al foment del consum cultural, a la promoció de la producció i la creativitat culturals, i a la potenciació de la formació cultural?

La funció de l'Administració local no ha d'ésser una altra que afavorir les sinèrgies dels agents culturals, definir i liderar les polítiques, planificar i establir xarxes, impulsar la difusió i distribució de productes i generar densitat cultural a la ciutat, tot assumint el paper catalitzador de les iniciatives i necessitats dels diversos sectors culturals.

Per una altra banda, s'ha de reafirmar l'autonomia de la cultura local mitjançant la creació d'un Consell de la Cultura i el Patrimoni, amb la participació de tots els àmbits culturals, que reculli les necessitats de tots els col·lectius i amb una planificació clara envers les necessitats de la ciutat.

4. Creu que l'administració pública municipal actua amb excessiu paternalisme o intrusisme en la producció cultural a l'hora de dinamitzar la vida cultural ciutadana?

L'administració municipal preferentment ha de fer possible que els productors culturals se sentin còmodes i recolzats en tot moment, tant en l'aspecte econòmic com en la creació d'infraestructures necessàries per a la producció cultural.

5. En quines activitats culturals creu que la participació de l'Ajuntament és excessiva i en quines és insuficient?

El dèficit municipal no és tant per l'excés d'implicació en la dinamització de l'activitat cultural, com per la manca de preocupació per promoure la producció dels autors i entitats que hi ha en el món cultural de la ciutat.

La manca de suport suficient fa que algunes d'aquestes entitats acabin fent allò que és just segons el seu interès per la promoció de la cultura. La insuficiència es dóna sobretot en les activitats de producció literària i artística, així com teatral. Caldria millorar també el suport que reben els grups de difusió de la cultura tradicional i popular (esbarts dansaires, grups de música tradicional).

6. Com s'hauria d'articular el foment cultural des de l'Ajuntament (del tipus que sigui) amb d'altres iniciatives d'origen públic (Generalitat/Diputació), privat (empreses lucratives i fundacions) i cívic (associacions)?

A través del diàleg interinstitucional i entre els diferents agents socials de la cultura en tota la seva diversitat. En el Consell de la Cultura i el Patrimoni Municipal es podrien gestionar les aportacions que fan les diferents administracions, així com les iniciatives privades.

7. Quin espai juga –o hauria de jugar– el Camp de Tarragona i les seves poblacions en l'articulació de la xarxa cultural tarragonina?

Cadascuna de les poblacions del Camp de Tarragona té les seves pròpies manifestacions i activitats culturals, per tant caldria concretar quines poden ser d'interès general per a la comarca i la regió (teatre, música, arts plàstiques i visuals, dansa, literatura, patrimoni i festes), articulant la programació, difusió i representació en les diferents ciutats i pobles.

8. La declaració de Patrimoni de la Humanitat ha impulsat en ferm un programa integral i coordinat d'articulació del patrimoni arqueològic romà a la ciutat actual?

No. S'han desenvolupat algunes iniciatives puntuals (Tarraco Viva, visites a l'estiu, etc.) però no han acabat de configurar un programa complet i prou sòlid per fer-lo més atractiu i sobretot, que tingui la força per atraure durant tot l'any els visitants que comporta haver estat declarats Patrimoni de la Humanitat.

El potencial de les restes romanes és molt gran i la ciutat no se sent prou identificada amb aquest fet. Hi ha poca atenció pel manteniment integral del patrimoni i poca difusió (tant vers els ciutadans de Tarragona com cap a l'exterior).

9. Quin ha de ser el futur de la Chartreuse?

Tant pels espais de què disposa com per l'emblemàtic que resulta l'edifici de la Chartreuse, convé que sigui un lloc amb molta activitat perquè puguem sentir-nos-en orgullosos i per poder donar-li ressò mediàtic. Per això, aplaudim la decisió que s'ubiqui l'Escola Oficial d'idiomes en aquest indret.

Per altra banda, pensem que seria positiva la ubicació també de l'Hotel d'Entitats Ciutadanes, així com que disposes d'uns espais propis, convenientment insonoritzats, per a grups de músics de la ciutat.

10. Com evitaríem a Tarragona la fuga de creadors culturals o bé la fuga de públic potencial a d'altres ciutats?

Promovent la producció, incentivant els creadors tarragonins i creant espais de trobada i intercanvi d'experiències, donant suport econòmic i d'infraestructures als creadors i productors culturals.

A Tarragona hi ha un potencial important de persones amb ganes de gaudir d'espectacles culturals. Per tant, cal oferir una bona programació cultural i crear les infraestructures adients (un nou teatre, un teatre auditori). Cal un esforç per treure el màxim rendiment de les infraestructures ja creades i per fer realitat nous equipaments de qualitat.

11. En aquests moments d'articulació del Pla Cultural de Tarragona, a què hauria de respondre i quines haurien de ser les seves línies generals d'actuació?

L'enquesta d'hàbits culturals realitzada per l'Ajuntament l'any 2004 ens dóna moltes eines i informació sobre quin és l'estat dels costums i preferències d'una part important dels ciutadans de Tarragona.

En general, es pot extreure que hi ha una manca d'equipaments culturals que donin resposta a la «demanda ciutadana», així com una manca d'oferta suficient.

Les entitats culturals també demanen un major protagonisme a l'hora d'establir un Pla Cultural global. En línies generals, cal una major coordinació entre aquestes per afavorir una resposta global a la demanda.

Un altre factor molt important a tenir en compte és la transversalitat de la cultura amb d'altres àmbits que, a mitjà i llarg termini, tenen la seva repercussió: programació de les festes patronals, formació ocupacional, educació primària i secundària, universitat, etc.

Grup Municipal del Partit Popular

1. Breument, quina diagnosi faria de la situació cultural a la ciutat de Tarragona?

El balanç és raonablement positiu, amb programacions estables i més equipaments que mai, però encara sense un perfil i una personalitat propis, que potser és l'àmbit on encara hem de progressar.

2. Quins creu que són actualment els trets característics de la cultura tarragonina? I quins haurien de ser els del futur?

Bàsicament una oferta patrimonial excel·lent que també ha de ser la gran aposta del futur, però també l'àmplia oferta de programacions culturals de tot tipus. Entenem que això ha de continuar en el futur, però cal que alguna d'aquestes variades ofertes faci un salt qualitatiu de primer ordre que posi el nom de Tarragona al mapa com passa amb d'altres poblacions com Sitges, Cannes o Montreaux, per posar exemples molt coneguts.

3. Quin hauria de ser el paper de l'administració pública municipal en l'espai cultural tarragoní respecte al foment del consum cultural, a la promoció de la producció i la creativitat culturals, i a la potenciació de la formació cultural?

Creiem des d'una òptica liberal que sobra de vegades planificació pública, que pot provocar endogàmia i cal més suport a iniciatives privades de qualitat, tot i que en els darrers anys s'ha millorat molt en aquest sentit.

4. Creu que l'administració pública municipal actua amb excessiu paternalisme o intrusisme en la producció cultural a l'hora de dinamitzar la vida cultural ciutadana?

En ocasions sí, tot i que el nostre Ajuntament és dels menys intervencionistes de tot Catalunya.

5. En quines activitats culturals creu que la participació de l'Ajuntament és excessiva i en quines és insuficient?

Potser s'hauria de revisar la participació municipal en les festes de la ciutat i, en canvi, millorar la projecció internacional d'artistes locals.

6. Com s'hauria d'articular el foment cultural des de l'Ajuntament (del tipus que sigui) amb d'altres iniciatives d'origen públic (Generalitat/Diputació), privat (empreses lucratives i fundacions) i cívic (associacions)?

A través d'un major nombre de convenis que ajudin a la difusió i que evitin la sensació de dispersió de l'oferta cultural i que ajudin a fer complementària la programació de cada administració.

7. Quin espai juga –o hauria de jugar– el Camp de Tarragona i les seves poblacions en l'articulació de la xarxa cultural tarragonina?

Nosaltres entenem que el Camp de Tarragona és sobretot el nostre mercat més proper i, paradoxalment, encara l'hem d'explotar. De vegades per aspectes com el transport públic o les infraestructures viàries, poblacions molt properes geogràficament semblen molt llunyanes. Això ha de canviar.

8. La declaració de Patrimoni de la Humanitat ha impulsat en ferm un programa integral i coordinat d'articulació del patrimoni arqueològic romà a la ciutat actual?

Tot i que una Declaració no és cap vareta màgica que comporti pluja de recursos, la projecció del patrimoni romà tarragoní ha experimentat un salt qualitatiu espectacular, que en moltes ocasions no ha trobat una resposta adequada per part d'altres administracions públiques com és el cas de la Generalitat de Catalunya, requisit indispensable per coordinar i articular projectes.

9. Quin ha de ser el futur de la Chartreuse?

Ens sembla bé ubicar-hi l'Escola Oficial d'Idiomes, però entenem que aquest espai és vital per consolidar la ruta patrimonial de la Part Baixa de la ciutat i, per tant, seria un excel·lent espai museístic per Tarragona. Encara queda espai lliure per fer-ho.

10. Com evitariem a Tarragona la fuga de creadors culturals o bé la fuga de públic potencial a d'altres ciutats?

És important dir que l'oferta cultural no és un joc de suma zero, en què el públic que va a d'altres ciutats no consumeix productes culturals a Tarragona. De fet, quan algú està disposat a viatjar relativament lluny per anar al teatre o a un concert és que a la seva pròpia ciutat ja acostuma a anar-hi. En una ciutat de dimensió i població mitjana i amb una àrea d'influència que pot créixer, falta molt mecenatge privat –que ha sigut sempre la base dels grans circuits independents en l'àmbit del cinema (Sundance als EUA) o el que passa a poblacions amb gran vitalitat cultural com Gijón a Astúries, on tenen creadors ja de renom que encara viuen i treballen a la seva pròpia ciutat.

11. En aquests moments d'articulació del Pla Cultural de Tarragona, a què hauria

de respondre i quines haurien de ser les seves línies generals d'actuació?

• Diagnosi profunda i realista de les necessitats en cultura i dels hàbits del públic tarragoní, els potencials visitants

• Determinació de 2 ó 3 productes estrella a potenciar externament i que configurin trets diferencials

• Potenciar fórmules de col·laboració amb l'àmbit privat

• Programar per evitar la infrautilització de molts espais públics a la vegada que molts artistes, paradoxalment, no tenen espais on desenvolupar la seva activitat

Grup Municipal d'Esquerra Republicana de Catalunya

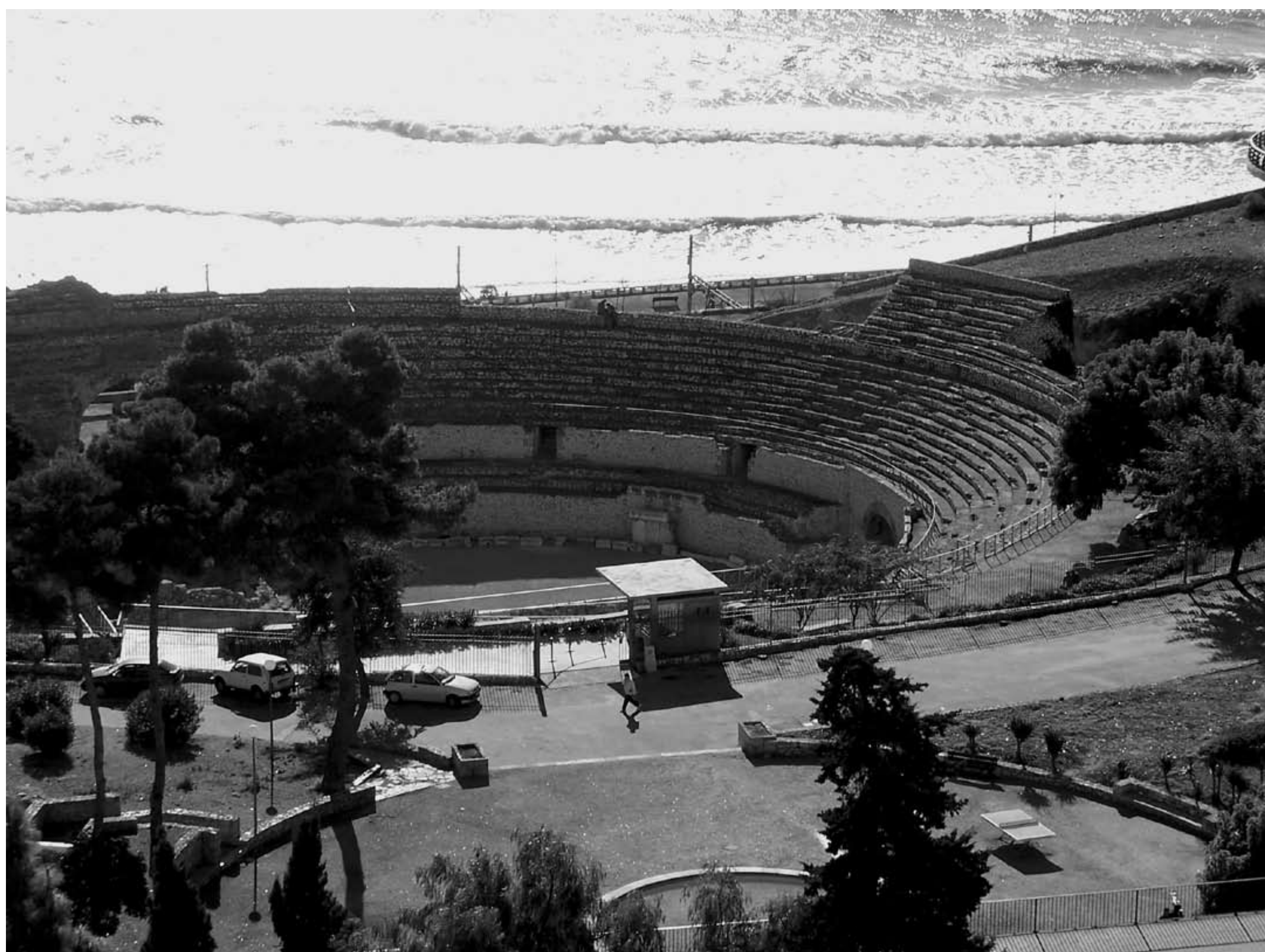
1. Breument, quina diagnosi faria de la situació cultural a la ciutat de Tarragona?

En línies generals, la situació cultural de la ciutat és millorable. Es fan intents perquè hi hagi cultura emergent per part de la societat civil, però no hi ha suport institucional suficient, en aquest cas per part de l'Ajuntament.

2. Quins creu que són actualment els trets característics de la cultura tarragonina? I quins haurien de ser els del futur?

Actualment, els referents culturals de la ciutat estan dits ràpid: Santa Tecla, Carnestoltes, Setmana Santa, Tarraco Viva, els Pastorets, i el Concurs de Castells. Hi ha per exemple el Concurs Internacional de Composició, conegut com un dels millors que hi ha al panorama internacional i que a la ciutat no es coneix.

Els trets característics de la cultura en un futur haurien de ser, d'entrada, l'aposta pel projecte de Tarragona Capital de la Cultura Europea. Cal creure en aquest projecte, perquè actualment no s'hi creu. Cultura no és només sinònim de tradició, castells, etc. (que

Amfiteatre romà i plaça de les Granotes.

també ho és), sinó que també ha de comptar amb el teatre, el cinema, la música... No s'està aprofitant ni donant suport a les persones de la ciutat que tenen iniciatives i que són emprenedores.

3. Quin hauria de ser el paper de l'administració pública municipal en l'espai cultural tarragoní respecte al foment del consum cultural, a la promoció de la producció i la creativitat culturals, i a la potenciació de la formació cultural?

L'Ajuntament hauria d'actuar com un mecenes. Donar tot el suport a la gent que té iniciativa. També hauria d'informar més i millor sobre les activitats que es fan a la ciutat i involucrar la gent jove a través de les escoles, instituts, universitats, etc.

4. Creu que l'administració pública municipal actua amb excessiu paternalisme o intrusisme en la producció cultural a l'hora de dinamitzar la vida cultural ciutadana?

L'Ajuntament de Tarragona està actuant amb total intrusisme i paternalisme, efectivament.

5. En quines activitats culturals creu que la participació de l'Ajuntament és excessiva i en quines és insuficient?

És excessiva en referència amb les iniciatives externes de la ciutat. I és insuficient per als artistes locals com poden ser els músics, les persones que fan cinema, fotografia, etc.

6. Com s'hauria d'articular el foment cultural des de l'Ajuntament (del tipus que sigui) amb d'altres iniciatives d'origen públic (Generalitat/Diputació), privat (empreses lucratives i fundacions) i cívic (associacions)?

Primer que res, el més important és la elaboració d'un mapa real del panorama cultural de la ciutat. A partir d'aquí, coneixerem les mancances i podrem actuar en conseqüència. D'altra banda, creiem que el foment cultural s'hauria d'articular a través d'una Gerència Cultural Municipal, però que a la vegada fos independent. I hauria de ser aquesta Gerència Cultural Municipal l'encarregada de gestionar les subvencions (per exemple). Aquest càrrec hauria de ser rotatiu entre les persones de diferents disciplines culturals (música, arts plàstiques, etc.).

7. Quin espai juga –o hauria de jugar– el Camp de Tarragona i les seves poblacions en l'articulació de la xarxa cultural tarragonina?

No existeix xarxa cultural tarragonina ni hi ha intenció política de que n'hi hagi. Cadascú mira per ell mateix. Per exemple, les temporades de teatre a Reus. A Reus es fan més actuacions perquè es busquen els recursos pel seu compte. Tampoc som partidaris que sigui sempre l'Ajuntament el que acabi pagant. Però si que es poden gestionar o buscar actuacions per als grups locals de teatre, de música, etc.

8. La declaració de Patrimoni de la Humanitat ha impulsat en ferm un programa integral i coordinat d'articulació del patrimoni arqueològic romà a la ciutat actual?

Creiem que no. Però sí que ha ajudat a preservar els monuments que estaven abandonats. Ha creat consciència per part dels ciutadans. De tota manera, en diverses obres que s'han fet en els darrers anys a la ciutat, no han respectat alguns monuments i els han acabat destruint.

9. Quin ha de ser el futur de la Chartreuse?

Ens agradaria que tornessin a fer Chartreuse de Tarragona!! Com que ja veiem que això no podrà ser, i com de ben segur s'hi acabarà instal·lant l'Escola Oficial d'Idiomes, creiem que a la tercera planta i a l'altell s'hauria d'acollir, per exemple, l'Associació de Músics de Tarragona, fer un centre d'arts plàstiques i també hauria de ser un lloc per a la promoció cultural de la ciutat i, per descomptat, ubicar el Museu de la Chartreuse.

10. Com evitaríem a Tarragona la fuga de creadors culturals o bé la fuga de públic potencial a d'altres ciutats?

La fuga de públic s'evitaria en bona part amb una bona oferta cultural a la ciutat. I sobre la fuga de creadors entenem que s'ha de creure en la seva tasca potenciant-la i col·laborant-hi al màxim.

11. En aquests moments d'articulació del Pla Cultural de Tarragona, a què hauria de respondre i quines haurien de ser les seves línies generals d'actuació?

Com diria aquell, el més calent és a l'aigüera. No coneixem la realitat del Pla Cultural de Tarragona ni en quin estat es troba.

Grup Municipal d'Iniciativa per Catalunya Verds - La Plataforma

1. Breument, quina diagnosi faria de la situació cultural a la ciutat de Tarragona?

A Tarragona hi ha una bona programació d'activitats culturals que es veu limitada, però, per la manca d'infraestructures i l'absència de projectes a llarg termini que comptin amb la implicació dels creadors.

Falta un auditori musical, amb sala per a concerts i espais per a música de cambra; un teatre de gran aforament amb equipament escenogràfic, luminotècnic i d'audició moderns; una sala de cinema per a les projeccions de la Filmoteca de la Generalitat i altres entitats culturals dotada amb tecnologia avançada i butaques còmodes; i un centre de producció artística.

2. Quins creu que són actualment els trets característics de la cultura tarragonina? I quins haurien de ser els del futur?

Hi ha una sobrevaloració de la cultura popular, afavorida per la política municipal, que oculta la creació cultural, a la qual s'ha de potenciar, dotant-la de més recursos i sobretot, de divulgació per a donar-li visibilitat. Per altra part, les activitats culturals de l'Ajuntament es limiten a pocs llocs de la ciutat, la majoria de zones i barris resten marginats.

Una política cultural seriosa de futur requereix polítiques adreçades a elevar el nivell del consum cultural de tots els ciutadans i ciutadanes de Tarragona cap a una major universalitat, que reclami la presència de creadors d'arreu del món.

3. Quin hauria de ser el paper de l'administració pública municipal en l'espai cultural tarragoní respecte al foment del consum cultural, a la promoció de la producció i la creativitat culturals, i a la potenciació de la formació cultural?

Dotar-se d'una política cultural clara, amb objectius i recursos debatuts públicament i coneguts pel conjunt de la ciutadania.

No es pot mantenir la situació actual en què conviuen dues polítiques i dues programacions culturals paral·leles, la que fa l'àrea de Cultura i la de Patrimoni.

4. Creu que l'administració pública municipal actua amb excessiu paternalisme o intrusisme en la producció cultural a l'hora de dinamitzar la vida cultural ciutadana?

La manca de polítiques culturals clares impedeix que es dinamitzi la vida cultural. Aquesta paràlisi se supleix amb el recurs al clientelisme, no al paternalisme.

5. En quines activitats culturals creu que la participació de l'Ajuntament és excessiva i en quines és insuficient?

La participació de l'Ajuntament és excessiva en les manifestacions de la cultura popular que es desenvolupen en el nucli antic de Tarragona, on es fa palès un evident dirigisme; i és totalment insuficient en les altres manifestacions culturals.

6. Com s'hauria d'articular el foment cultural des de l'Ajuntament (del tipus que sigui) amb d'altres iniciatives d'origen públic (Generalitat/Diputació), privat (empreses lucratives i fundacions) i cívic (associacions)?

Les administracions públiques han d'establir relacions de col·laboració i complementarietat, evitant duplicar ajuts o equipaments en un mateix àmbit físic o creatiu. Amb l'àmbit privat i cívic han d'establir convenis de col·laboració que fomentin i facilitin la creació, sense condicionar-la, respectant la llibertat creativa.

7. Quin espai juga –o hauria de jugar– el Camp de Tarragona i les seves poblacions en l'articulació de la xarxa cultural tarragonina?

Hi cal una actuació coordinada de les administracions públiques que hi tenen responsabilitat per programar les ofertes de forma complementària, amb l'objectiu d'articular un espai d'oferta cultural diversa en contingut.

8. La declaració de Patrimoni de la Humanitat ha impulsat en ferm un programa integral i coordinat d'articulació del patrimoni arqueològic romà a la ciutat actual?

La intervenció ha estat absolutament insuficient perquè, en l'aspecte urbanístic, no s'ha delimitat el perímetre que ocupen els monuments, no s'han definit les actuacions mínimes necessàries ni s'han creat figures de protecció de l'entorn que ordenin l'edificació i les activitats permeses al seu voltant. Falta donar-li caràcter oficial en l'àmbit municipal a la carta arqueològica, protegir els espais no monumentals i diversificar l'atenció cap altres edificis i espais de les diverses èpoques històriques, des de la pre i protohistòria fins a la contemporaneïtat, abastant tot el terme municipal.

Les Jornades de Tarraco Viva són una experiència a valorar molt positivament respecte de l'ús dels àmbits monumentals, però constitueixen l'excepció, és necessària una programació d'activitat culturals lligades al patrimoni més extensa i diversa.

9. Quin ha de ser el futur de la Chartreuse?

En aquest edifici s'ha de fer una intervenció d'arqueologia industrial que posi en valor la seva funcionalitat, d'acord a la finalitat amb què es va dissenyar en principi, ja que a la ciutat no n'hi cap altre de les seves característiques.

Per preservar la bona conservació és necessari adjudicar-li un ús que el faci viu.

10. Com evitaríem a Tarragona la fuga de creadors culturals o bé la fuga de públic potencial a d'altres ciutats?

La rotació dels espectadors i creadors fomenta la capacitat crítica i enriqueix els coneixements. La fuga permanent s'evita propiciant que hi hagi motius perquè creadors i públic vinguin a Tarragona, siguin d'on siguin.

11. En aquests moments d'articulació del Pla Cultural de Tarragona, a què hauria de respondre i quines haurien de ser les seves línies generals d'actuació?

L'actuació de l'Ajuntament s'hauria d'adreçar perquè s'assumís per tota la ciutat, d'acord amb el paper de dinamitzador cultural que considerem que ha de fer. Cal que es planifiquin i s'integrin les infraestructures existents i les que s'han de crear i cercar l'optimització en l'ús dels recursos.

kessE

abril de 1996

19

Fotografia i subjectivitat: a propòsit de Robert Frank

Joaquim Pla Janini: La fotografía apasionada

"La vivencia del fotógrafo no consiste en ver sino en encontrarse allí"

agost de 1996

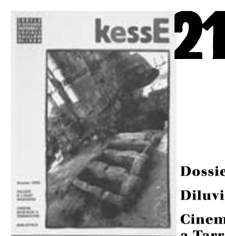
20

L'arribada del cinematògraf a Reus i les primeres sales d'exhibició

L'arribada del cinema a Valls 1897-1907, de l'escepticisme a una necessitat social

Els inicis del cine a Tortosa: 1897-1909, els primers cines itinerants i les primeres sales estables

desembre de 1996

21

Dossier Sexe

Diluvis a l'edat moderna

Cinema amateur a Tarragona

abril de 1997

22

Moviments religiosos medievals a la frontera de l'ortodòxia

Planificació territorial: els Prats de la Pineda

100 anys de pel·lícules filmades a les comarques meridionals

agost de 1997

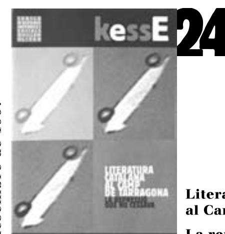

23

La toponímia al Camp de Tarragona

El mosaic modernista

desembre de 1997

24

Literatura catalana al Camp de Tarragona

La repressió franquista

abril de 1998

25

Historia de la fotografía

Un excombatent a la guerra de l'Ifni

agost de 1998

26

Els ibers al Camp de Tarragona

La guerra de l'Ifni-Sàhara

desembre de 1998

27

Arxivística

Joan Mañé i els castellers

abril de 1999

28

Tàrraco, un patrimoni

Exposició " Reus 1900. Segona ciutat de Catalunya"

agost de1999

29

Fons documentals per a l'estudi de la història de l'ensenyament

Macià Mallol i Bosch (1876-1960)

desembre de 1999

30

Cal un pla cultural?

Notes sobre la construcció del convent i l'església de Sant Llorenç (1597-1599)

Víctor Torres: catalanitat i republicanisme

abril de 2000

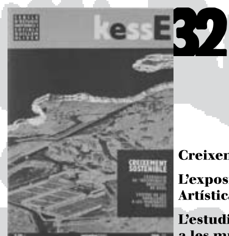
31

Els carrers i les cases de l'aristocràcia del segle XIX.

Bibliografies inacceptables

La batalla de l'Ebre i la vida civil

setembre de 2002

32

Creixement sostenible

L'exposició de "Recuperación Artística" de Reus.

L'estudi de les papellones a les muntanyes de Prades.

desembre de 2002

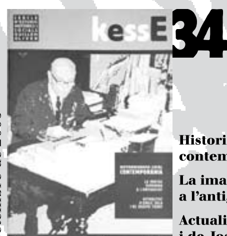
33

La historia des de baix

Arxiu històric de la diputació de Tarragona

Entrevista a MontserratAbelló

setembre de 2003

34

Historiografia local contemporània

La imatge femenina a l'antiguitat

Actualitat d'Émile Zola i de Joseph Yxart

desembre de 2005

35

El conflicte de Palestina

Els espais de la batalla de l'Ebre

Una visió de l'oferta cultural tarragonina

setembre de 2004

36

Didàctica i museus

La prehistòria a l'ensenyament obligatori

El camp d'aprenentage de Tarragona

Conversa amb Cinta Mulet: una aventura poètica en plena maduresa

desembre de 2004

37

El món del vi

El Priorat: la nova Borgonya

Viticultura del futur...

juny de 2005

38

Acolliment lingüístic a les universitats

La mobilitat universitària

El voluntariat lingüístic

desembre de 2005

39

El pla cultural de Tarragona

Present, futur i problemes de la cultura a Tarragona

Qüestionari polític municipal

www.tinet.cat/~cehsgo/

